

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

REDACTIE : RIDDER RENE VICTOR, HOOFDREDACTEUR

E. BOONEN, C. CAENEPEEL

REDACTIEADRES : PROF. MR. RIDDER RENE VICTOR, BRITSELEI 40, 2000 ANTWERPEN

DE EVOLUTIE VAN DE RECHTSpraak INZAKE LICHAAMELIJKE SCHADE OF DE LICHAAMELIJKE SCHADE IN CIJFERS

De economische recessie met haar voorthollende inflatie en indexstijgingen laat — hoe zou het anders kunnen — ook haar invloed gelden in de rechtspraak, meer bepaald inzake bedragen die ter vergoeding van lichamelijke schade worden toegekend.

Deze invloed laat zich echter niet eenvormig in alle hoven en rechtbanken voelen en vaak moet men vaststellen dat de toegekende bedragen in gelijkaardige gevallen verschillen van het enkele naar het dubbele al naar gelang van de plaats waar de uitspraak geveld werd.

De grootste onzekerheid bestaat dan ook wanneer de rechtspracticus voor het probleem gesteld wordt een lichamelijke schade te ramen en om te zetten in cijfers. Waar is de tijd dat men zonder al te groot risico zich te vergissen kon beweren dat de morele schade gedurende een tijdelijke arbeidsongeschiktheid kon berekend worden tegen 100 fr. per dag? dat er geen betwisting was over 10.000 fr. per punt blijvende arbeidsongeschiktheid? dat een weduwe haar morele schade vergoed zag met 100.000 fr.?

De onderstaande tabellen geven een overzicht van de recente Belgische rechtspraak inzake morele en materiële schade bij overlijden, blijvende en tijdelijke arbeidsongeschiktheid. Vermeld werden de uitspraken die opgenomen werden in de voornaamste gespecialiseerde tijdschriften uitgegeven in 1976 alsmede verschillende niet gepubliceerde uitspraken van hetzelfde jaar. Behoudens een andere referentie wordt wanneer naar een tijdschrift verwezen wordt de jaargang 1976 bedoeld. Met het cijfer achter de vermelding van een rechtbank of hof wordt de kamer aangeduid. We hebben ernaar gestreefd in alle objectiviteit alle ons bekende arresten en vonnissen in deze tabellen op te nemen met inbegrip van alle gunstige en ongunstige uitspraken. Het is eveneens onze bedoeling jaarlijks rond dezelfde periode zorg te dragen voor de publikatie van gelijkaardige tabellen en we zouden het derhalve op prijs stellen

door de lezers in het bezit te worden gesteld van recente uitspraken met cijfergegevens. (Te zenden aan het adres van de redactie)

Jacques Schrijvers

A. OVERLIJDEN

1. Morele schade echtgenoten
2. Morele schade kinderen
3. Morele schade ouders
4. Morele schade zijverwanten
5. Morele schade grootouders
6. Tafels — basisinkomen
7. Onderhoudskosten
8. Materiële schade ouders voor verlies kind
9. Materiële schade voor verlies huisvrouw
10. Post- en extra-professionele schade
11. Ex haerede

B. BLIJVENDE INVALIDITEIT

20. Kapitalisatie — basisinkomen — tafels
21. Morele schade bij kapitalisatie van de materiële schade
22. Vermenging of afzonderlijke forfaits
23. Materiële schade huisvrouw
24. Extra- of postprofessioneel
25. Esthetische schade
26. Andere rechthebbenden dan het slachtoffer

C. TIJDELIJKE ARBEIDSONGESCHIKTHEID

30. Materiële schade—loonbasis (bruto of netto)
31. Morele schade
32. Materiële schade huisvrouw
33. Schooljaarverlies

D. 40. Diversen

A. OVERLIJDEN

1. MORELE SCHADE ECHTGENOTEN

Uitspraak	Leeftijd slachtoffer en geslacht	Beroep	Vergoeding
Hof Bergen 1 — 13 okt 75 B.A. 197 Leefden gescheiden sinds 6 weken	21 V	huisvrouw	50.000
Hof Brussel 7 — 26 feb 75 R.G.A.R. 9562 Bijzit	22 M	?	75.000
Corr. Hasselt 2 — 26 mar 76 Onuitgegeven	24 V	loontrekkende	150.000
Hof Gent 8 — 7 jan 76 Onuitgegeven	30 M	handelaar	140.000
Corr. Gent 5 — 21 okt 75 R.W. 75-76/1705 Vergoeding toegekend wegens morele schade na weken- lange onzekerheid nopens de gevolgen (een maand overle- ving).	± 30 V	huisvrouw	200.000
Hof Antwerpen 5 — 2 apr 75 Onuitgegeven Rekening houdend met de nog jeugdige leeftijd van de weduwe en het feit dat ze nog 6 jonge kinderen heeft.	32 M	loontrekkende	150.000
Rb Hasselt 3 — 19 mar 76 Onuitgegeven	33 M	bediende	150.000
Corr. Hoei — 27 jun 75 R.G.A.R. 9579	46 M	loontrekkende	150.000
Corr. Kortrijk — 4 mei 76 Onuitgegeven	60 M	handelaar	125.000
Hof Brussel 14 — 24 okt 74 R.G.A.R. 9561 Bijzit. Vergelijk met supra Hof Brussel 7 die aan een bijzit 75.000 fr. morele schadevergoeding toekent.	76 V	huisvrouw	0

2. MORELE SCHADE KINDEREN

Uitspraak	Leeftijd slachtoffer en geslacht	Beroep	Leeftijd kind inwonend (+) of niet inwonend (—)	Vergoeding
Hof Bergen 1 — 13 okt 75 B.A. 197	21 V	huisvrouw	? +	75.000
Hof Gent 8 — 7 jan 76 Onuitgegeven	30 M	handelaar	2 minderj. +	2 x 60.000
Corr. Gent 5 — 21 okt 75 R.W. 75-76/1705	± 30 V	huisvrouw	3 minderj. +	3 x 100.000
Hof Antwerpen 5 — 2 apr 75 Onuitgegeven	32 M	loontrekkende	6 minderj. +	6 x 75.000

Rb. Hasselt 3 — 19 mar 76 <i>Onuitgegeven</i>	33 M	bediende	3 en 7 +	2 x 80.000
Corr. Hoei — 27 jun 75 R.G.A.R. 9579	46 M	loontrekkende	? +	100.000
Corr. Kortrijk — 4 mei 76 <i>Onuitgegeven</i>	60 M	handelaar	zoon — dochter —	50.000 25.000
De zoon werkte mee in de zaak van zijn vader.				

3. MORELE SCHADE OUDERS

Uitspraak	Leeftijd slachtoffer en geslacht	Inwonend (+) of niet inwonend (—)	Vergoeding
Rb. Marche-en-F — 18 nov 71 B.A. 469	5 M	+	70.000
Hof Luik 7 — 25 feb 75 <i>Ibid.</i>	id.	+	120.000
Corr. Turnhout 2 — 14 mei 76 <i>Onuitgegeven</i>	14 M	+	100.000
Rb. Turnhout 1 — 22 nov. 76 <i>Onuitgegeven</i>	16 M	+	100.000
Hof Bergen 5 — 13 mei 76 <i>Onuitgegeven</i>	18 M	+	125.000
Enige zoon waaraan de vader meer gehecht was sinds de dood van zijn eerste vrouw.			
<i>Ibid.</i>	id.	id.	30.000
Toegekend aan de stiefmoeder (met vader gehuwd sinds 6 jaar).			
Corr. Turnhout 2 — 27 jun 75 R.G.A.R. 9685	18 V	+	100.000
Corr. Mechelen — 23 mei 75	21 V	+	120.000
Hof Antwerpen 7 12 dec 75 B.A. 481			
Rb. Hasselt 3 — 19 mar 76 <i>Onuitgegeven</i>	33 M	+	40.000

4. MORELE SCHADE ZIJVERWANTEN

Uitspraak	Leeftijd slachtoffer en geslacht	Leeftijd zijverwant inwonend (+) of niet inwonend (—)	Vergoeding
Corr. Turnhout 2 — 14 mei 76 <i>Onuitgegeven</i>	14 M	minderj. +	3 x 25.000
Rb. Turnhout 1 — 22 nov 76 <i>Onuitgegeven</i>	16 M	meerderj +	25.000
Hof Bergen — 13 mei 76 <i>Onuitgegeven</i>	18 M	? — ? +	3 x 5.000 10.000

Corr. Luik 12 — 25 feb 76 B.A. 231	20 M	? + ? —	2 x 25.000 2 x 15.000
Corr. Mechelen — 23 mei 75 Hof Antwerpen 7 — 12 dec 75 B.A. 481	21 V id.	minderj. + id.	40.000 25.000
Corr. Hasselt 2 — 26 mar 76 <i>Onuitgegeven</i>	24 V	25 —	15.000
Rb. Hasselt 3 — 19 mar 76 <i>Onuitgegeven</i>	33 M	25 +	15.000
Corr. Kortrijk — 4 mei 76 <i>Onuitgegeven</i> Broer en zuster, beiden ongehuwd, vormden een werkelijk huisgezin.	52 M	55 +	75.000

5. MORELE SCHADE GROOTOUDERS

Uitspraak	Leeftijd slachtoffer en geslacht	Inwonend (+) of niet inwonend (—)	Vergoeding
Corr. Turnhout 2 — 14 mei 76 <i>Onuitgegeven</i>	14 M	—	15.000
Rb. Turnhout 1 — 22 nov 76 <i>Onuitgegeven</i>	16 M	—	10.000
Corr. Luik 12 — 25 feb 76 B.A. 231 Het slachtoffer waarvan de ouders uit de echt gescheiden waren, leefde bij de grootmoeder, waaraan 50.000 fr. werd toegekend.	20 M	+ —	50.000 10.000
Corr. Mechelen — 23 mei 75 B.A. 481	21 V	—	40.000
Hof Antwerpen 7 — 12 dec 75 Ibid.	id.	—	0

6. TAFELS — BASISINKOMEN

Uitspraak	Leeftijd slachtoffer en geslacht	Beroep	Tafels (D = Dillaerts L = Levie)	Basisinkomen (N = netto B = bruto)
Hof Bergen 1 — 13 okt 75 B.A. 197 De echtgenoten leefden sinds 6 weken gescheiden ; gezien het risico dat de vrouw het echtelijk leven niet zou hervat- ten, werd de helft van de normale vergoeding toegekend.	21 V	huisvrouw	L 5 %	91.250
Hof Gent 5 — 21 jun 76 <i>Onuitgegeven</i>	28 M	bediende	D 4,5 % 65 j.	198.576 N verhoogd tot 230.000 N
Corr. Gent 5 — 21 oct 75 R.W. 75-76/1705	± 30 V	huisvrouw	D 5 %	250.000
Hof Gent 8 — 7 jan 76 <i>Onuitgegeven</i>	30 M	handelaar	D 4,5 % 65 j.	180.000 N na aftrek eigen onderhoud

Hof Antwerpen 5 — 2 apr 75 <i>Onuitgegeven</i> De vergoeding is niet belastbaar daar ze niet het verlies van een bedrijfsinkomen compenseert.	32 M	loontrekkende	D 4,5 % 65 j.	198.880 N
Corr. Kortrijk — 5 jan 76 <i>Onuitgegeven</i>	34 M	handelaar	D 4,5 % 65 j.	144.000 N na aftrek eigen onderhoud
Corr. Hoei — 27 jun 75 R.G.A.R. 9579 Het werkelijk netto loon (301.096 fr.) werd verhoogd met 15 % (= 346.260 fr.) wegens de gelderosie, maar werd anderzijds verminderd met 46.260 fr. wegens verplaatsingskosten naar het werk ; bovendien nog de gebruikelijke aftrek voor kosten van eigen onderhoud (35 %).	46 M	loontrekkende	L 5 % 65 j.	300.000 N
Corr. Kortrijk — 4 mei 76 <i>Onuitgegeven</i> Verhoging van het basisloon met 10 % wegens te verwachten indexaanpassingen en sociale programmatie.	52 M	arbeider	D 4,5 % 65 j.	196.992 N + 10 %
Cassatie 2 — 19 jan 76 R.W. 75-76/2517 Kledijvergoeding wordt in aanmerking genomen ter vaststelling van het netto-inkomen.	? M	militair	?	netto zonder kinderbijslag

7. AFTREK ONDERHOUDSKOSTEN

Uitspraak	Leeftijd slachtoffer en geslacht	Beroep	samenstelling gezin	Basisinkomen (N = netto B = bruto)	Onderhoudskosten
Hof Bergen 1 — 13 okt 75 B.A. 197	21 V	huisvrouw	echtg. + zoon	91.250	1/3 van het jaarin- komen van de echtgenoot
Corr. Hasselt 2 — 26 mar 76 <i>Onuitgegeven</i>	24 V	loontrekkende	echtg.	142.000	1/3 van gecumuleerd inkomen (412.000)
Hof Gent 5 — 21 jun 76 <i>Onuitgegeven</i>	28 M	bediende	echtg. ^e + 2 kind.	198.576 N	1/3 van gecumuleerd inkomen (300.000)
Corr. Gent 5 — 21 okt 75 R.W. 75-76/1705	± 30 V	huisvrouw	echtg. + 3 kind.	250.000	25 %
Hof Antwerpen 5 — 2 apr 75 <i>Onuitgegeven</i>	32 M	loontrekkende	echtg. ^e + 6 minderj. kinderen	198.880 N	20 %
Corr. Hoei — 27 jun 75 R.G.A.R. 9579	46 M	loontrekkende	echtg. ^e + zoon	300.000 N	35 % en verplaat- singskosten naar werk
Corr. Kortrijk — 4 mei 76	52 M	arbeider	zuster	196.992 N	40 %
Hof Gent 8 — 9 feb 77 <i>Onuitgegeven</i>	id.	id.	id.	id.	60 %

8. MATERIËLE SCHADE OUDERS TEN GEVOLGE
OVERLIJDEN KIND

Uitspraak	Leeftijd slachtoffer en geslacht	Beroep	Samenstelling gezin	Vergoeding	Basis
Corr. Turnhout 2 — 14 mei 76 <i>Onuitgegeven</i>	14 M	leerling	ouders + 3 broers en zusters	0	
Het is niet bewezen dat de hypothetische toekomstige inkomsten van het slachtoffer de onderhoudskosten tot aan diens normaal huwelijk zouden hebben overtroffen.					
Rb. Turnhout 1 — 22 nov 76 <i>Onuitgegeven</i>	16 M	leerling	ouders + 1 broer	0	
Het is niet langer gebruikelijk dat de kinderen in een handelaarsgezin met slechts 2 kinderen ten laste een gedeelte van hun loon in het huishoudelijk budget afdragen.					
Corr. Turnhout 2 — 27 jun 75 R.G.A.R. 9685	18 V	eerstejaars- studente re- gentes	ouders	0	
Als enige dochter van een middenstandsgezin ligt het voor de hand dat het slachtoffer haar inkomsten zelf zou besteden, gedeeltelijk voor eigen gebruik, gedeeltelijk om te sparen voor een toekomstig huwelijk.					
Corr. Bergen 4 — 4 mei 76 B.A. 595	18 M	arbeider	ouders + 6 broers en zusters	233.517	50 % netto loon gedurende 3 jaar
Corr. Mechelen — 23 mei 75					
Hof Antwerpen 7 — 12 dec 75 B.A. 481	21 V	?	ouders + jongere broer	0	
Gelet op de leeftijd van het slachtoffer en de sociale status van de burgerlijke partij — apotheker — is het onwaarschijnlijk en geenszins bewezen dat het slachtoffer een gedeelte van haar inkomen aan haar ouders zou hebben afgestaan.					

9. MATERIËLE SCHADE TEN GEVOLGE VAN VER-
LIES VAN HUISVROUW

Uitspraak	Leeftijd slachtoffer	Samenstelling gezin	Vergoeding	Basis
Hof Bergen 1 — 13 okt 75 B.A. 197	21	echtgenoot + zoon	264.971	91.250 - 1/3 inkomen echtg.
De echtgenoten leefden sinds 6 weken gescheiden. Gezien het risico dat de vrouw het echtelijk leven niet zou hervatten, werd slechts de helft van het normale bedrag toegekend.				
Corr. Hasselt 2 — 26 mar 76 <i>Onuitgegeven</i>	24	echtgenoot	150.000	50.000 fr. per jaar gedurende 3 jaar
Het basisbedrag van 50.000 fr. werd vastgesteld in aanmerking genomen dat het slachtoffer buitenshuis werkzaam was. Het verlies werd bovendien slechts toegekend gedurende 3 jaar omdat de burgerlijke partij opnieuw in het huwelijk was getreden.				

Corr. Gent 5 — 21 okt 75	± 30	echtgenoot + 3 kinderen	3.217.329	250.000 fr. per jaar — 25 % eigen onderhoud
R.W. 75-76/1705				

Vergelijk met arrest Hof Gent 24 mei 76 (R.W. 76-77/238) dat een vonnis van Corr. Gent, 5e Kamer, waarbij eveneens 250.000 fr. per jaar werd toegekend, hervormt en het jaarlijks verlies in een gezin met 3 kinderen vermindert tot 100.000 fr. — 35 % eigen onderhoud.

Hof Brussel 14 — 24 okt 74	76	bijzit	75.000	forfait
R.G.A.R. 9561				

10. POST- EN EXTRAPROFESSIONELE SCHADE

Uitspraak	Leeftijd slachtoffer en geslacht	Beroep	Jaarinkomen (N = netto B = bruto)	Vergoeding	Basis
Hof Antwerpen 5 — 2 apr 75	32 M	loontrekkende	198.880 N	50.000	forfait
<i>Onuitgegeven</i>					

11. EX HAEREDE

Uitspraak	Leeftijd slachtoffer en geslacht	Beroep	Vergoeding
Corr. Kortrijk — 4 mei 76	52 M	loontrekkende	0
<i>Onuitgegeven</i>			
7 dagen niet bewuste overleving.			

B. BLIJVENDE INVALIDITEIT

20. KAPITALISATIE — BASISINKOMEN

Uitspraak	Leeftijd geslacht	Beroep	% B.I.	Basisinkomen (N = netto B = bruto F = forfait)	Tafels (D = Dillaerts L = Levie)
Corr. Brussel 17 — 26 feb 75	30 V	secretaresse	10	150.000 F.	L 4,5 % 60 j.
R.G.A.R. 9609					

Het stond niet vast dat het slachtoffer nog werkte. Rekening houdend met wat ze zou hebben kunnen verdienen en met haar waarde als huishoudster (die voor de tijdelijke arbeidsongeschiktheid op 100 fr. per dag geschat was), stelde de rechtbank het basisloon vast op 150.000 fr. forfaitair. Op het tijdstip van het ongeval (1964) bedroeg de wedde 7.000 fr. per maand.

Hof Brussel 9 — 25 feb 76	19 M	schildersgezel	12	?	?
<i>Onuitgegeven</i>					

Rb. Brussel 11 — 28 apr 76	52 M	bankbediende	18	uitsluitend commissies	?
----------------------------	------	--------------	----	---------------------------	---

B.A. 635

Ten gevolge van de overplaatsing van een bijkantoor naar de hoofdzetel verloor het slachtoffer zekere commissies, verlies dat gekapitaliseerd werd (252.753 fr.). Bovendien werd hem 20.000 fr. vermengd per punt toegekend alsmede een forfait van 300.000 fr. voor het verlies van promotiekansen.

Hof Bergen 3 — 13 mei 75 R.G.A.R. 9591	52 M	winkelier	20	60.000 F.	1,5 % 70 j.
Het lage basisinkomen wordt uitgelegd door het gebrek aan een regelmatige boekhouding ; fiscaal bedroegen de inkomsten 126.711 fr. vóór de aftrek voor de medewerkende echtgenote en vóór de aftrek van de abattementen.					
Corr. Brussel 17 — 18 jun 75 R.G.A.R. 9610	32 M	rijkswachter - wachtmeester	40	250.000 F.	D 5 % 55 j.
De forfaitaire loonbasis van 250.000 fr. werd vastgesteld rekening houdend met het verlies van de kans tot bevordering en met de steeds stijgende salarissen.					
Corr. Charleroi — 14 jul 75 R.G.A.R. 9664	27 M	metser	45	360.360 F.	L 4,5 % 65 j.
Het basisloon is het loon op de datum van het vonnis, hoewel vaststond dat het slachtoffer het werk nog niet had hervat.					
Hof Brussel 17 — (Bergen) 20 dec 74 R.G.A.R. 9538	22 M	arbeider	50	230.000 F.	L 5 % 65 j.
Kapitalisatie op basis van 50 % hoewel het slachtoffer slechts een loonverlies had ondergaan van 7,8 %.					

21. MORELE SCHADE BIJ KAPITALISATIE VAN DE MATERIELE SCHADE

Uitspraak	Leeftijd geslacht	Beroep	% B.I.	Vergoeding	Per punt
Corr. Brussel 17 — 26 feb 75 R.G.A.R. 9609	30 V	secretaresse	10	75.000	7.500
Hof Brussel 9 — 25 feb 76 <i>Onuitgegeven</i>	19 M	schildersgezel	12	60.000	5.000
Corr. Brussel 17 — 28 mei 75 R.G.A.R. 9612	? M	?	18	100.000	5.555
Materiële schade geregeld in wet. Lichte lichamelijke pijnen (wegname van milt).					
Hof Bergen 3 — 13 mei 75 R.G.A.R. 9591	52 M	winkelier	20	75.000	3.750
Corr. Brussel 17 — 18 jun 75 R.G.A.R. 9610	32 M	rijkswachter	40	300.000	7.500
Hof Brussel 17 — (Bergen) 20 dec 74 R.G.A.R. 9538	22 M	arbeider	50	250.000	5.000

22. VERMENGING OF AFZONDERLIJKE FORFAITS

Uitspraak	Leeftijd geslacht	Beroep	% B.I.	Vergoeding	Per punt
Corr. Leuven 6 — 3 dec 75 <i>Omnia</i> 149	62 V	huisvrouw	2	30.000	15.000
Hof Brussel 9 — 17 feb 76 <i>Omnia</i> 155	id.	id.	id.	40.000	20.000

Corr. Brussel 17 — 30 jun 75 R.G.A.R. 9621	? M	?	2,5	50.000	20.000
Hof Luik 6 — 24 apr 75 <i>Omnia</i> 33	23 M	chauffeur	3	50.000	16.666
Corr. Hasselt 2 — 26 mar 76 <i>Onuitgegeven</i>	26 M	vertegenwoordiger	4	60.000	15.000
Corr. Brussel 17 — 26 mei 75 R.G.A.R. 9620	? M	?	5	100.000	20.000
Pol. Charleroi — 28 feb 75 R.G.A.R. 9592	± 55 M	pastoor	7	140.000	20.000
Corr. Leuven 6 — 2 mei 75 <i>Omnia</i> 35	23 V	verpleegster en huisvrouw	7	105.000	15.000
Corr. Leuven 6 — 3 dec 75 <i>Omnia</i> 153	57 M	bediende	8	144.000	18.000
Hof Brussel 9 — 17 feb 76 <i>Omnia</i> 151	id.	id.	id.	160.000	20.000
Pol. Charleroi — 20 jun 75 R.G.A.R. 9635	? M (jong)	uitzendkracht arbeider	8	120.000 mat. 80.000 mor.	15.000 10.000
Hof Luik 6 — 26 mar 75 R.G.A.R. 9564	± 18 M	student ge- neeskunde	10	200.000	20.000
Corr. Brussel — 8 sep 75 R.G.A.R. 9661	? M	politieagent	10	250.000	25.000
Hof Antwerpen 6 — 3 sep 75 B.A. 213	19 M	mecaniciën	10	125.000 mat. 75.000 mor.	12.500 7.500
Corr. Antw. 13 — 4 dec. 75 <i>Omnia</i> 543	51 M	rijkswachter	10	175.000	17.500
Corr. Luik 12 — 3 mar 76 <i>Onuitgegeven</i>	50 M	vrachtwagen- chauffeur	10	300.000	30.000
Hof Antwerpen 4 — 24 mar 75 R.W. 75-76/687	? M	loontrekkende	10	100.000 mat. 50.000 mor.	10.000 5.000
Rb. Luik 6 — 27 jan 75 R.G.A.R. 9539	18 V	scholierster	11	350.000	31.818
Pol. Doornik — 19 jun 75 <i>Onuitgegeven</i>	71 V	huisvrouw	12	120.000	10.000
Hof Brussel 10 — 12 jun 75 B.A. 75/1101	63 M	arbeider	15	150.000 mat. 150.000 mor.	10.000 10.000
Corr. Hasselt 5 — 23 apr 75 <i>Omnia</i> 31	44 M	mijnwerker	15	225.000	15.000
Corr. Hasselt 2 — 26 mar 76 <i>Onuitgegeven</i>	24 V	loontrekkende	15	375.000	25.000

Hof Gent 11 — 4 feb 76 <i>Onuitgegeven</i>	42 V	huisvrouw	17	250.000 mat. 120.000 mor. inbegrepen middelma- tige esth. schade	14.706 7.059
Rb. Brussel 11 — 28 apr 76 B.A. 635	52 M	bankbediende	18	360.000	20.000
Bovendien wordt het verlies aan commissies gekapitaliseerd (252.753 fr.) en wordt een forfait van 300.000 fr. toegekend voor het verlies van promotiekansen.					
Corr. Brussel 17 — 22 jun 75 R.G.A.R. 9611	? V	secretaresse	23	690.000	30.000
Corr. Luik 12 — 8 okt 75 <i>Omnia</i> 539	18 M	scholier	25	1.000.000	40.000
Inbegrepen de esthetische schade ten gevolge van een vermindering van de rechterhand					
Hof Luik 7 — 6 okt 75 R.G.A.R. 9648	± 20 V	secretaresse	30	750.000 mat. 150.000 mor.	25.000 5.000
Er is geen aanleiding om de materiële schade te kapitaliseren omdat het niet zeker is dat de invaliditeit een overeenstemmende vermindering van de inkomsten tot gevolg zal hebben. Bij de toekenning van 25.000 fr. per punt wordt eveneens rekening gehouden met de omstandigheid dat het slachtoffer een huishouden beheert. Voor de morele schade wordt de vermindering van de sportieve activiteiten in acht genomen.					

23. MATERIËLE SCHADE HUISVROUW

Uitspraak	Leeftijd	Samenstelling gezin	% B.I.	Vergoeding	Per punt of kapitalisatie- basis
Corr. Leuven 6 — 3 dec75 <i>Omnia</i> 149	62	echtgenoot	2	30.000 vermengd	15.000 vermengd
Hof Brussel 9 — 17 feb 76 <i>Omnia</i> 155	id.	id.	id.	40.000 vermengd	20.000 vermengd
Corr. Leuven 6 — 2 mei 75 <i>Omnia</i> 35	23	echtgenoot	7	105.000 vermengd	15.000 vermengd
Pol. Doornik — 19 jun 75 <i>Onuitgegeven</i>	71	echtgenoot	12	120.000 vermengd	10.000 vermengd
Hof Gent 11 — 4 feb 76 <i>Onuitgegeven</i>	42	echtgenoot + 10 kinder.	17	250.000 mat. 120.000 mor.	14.706 7.059

24. POST- OF EXTRAPROFESSIEEL

Uitspraak	Leeftijd geslacht	Beroep	% B.I.	Jaarinkomen (N = netto B = bruto F = forfait)	Vergoeding
Corr. Luik 12 — 3 mar 76 <i>Onuitgegeven</i>	50 M	vrachtwagen- chauffeur	10	367.789 B	0

Hof Brussel 9 — 25 feb 76 <i>Onuitgegeven</i>	19 M	schildersgast	12	?	20.000
Hof Bergen 3 — 13 mei 75 R.G.A.R. 9591 Kapitalisatie gedurende lucratief leven was reeds berekend tot 70 jaar.	52 M	winkelier	20	60.000 F	0
Corr. Brussel 17 — 18 jun 75 R.G.A.R. 9610	32 M	rijkswachter	40	250.000	20.000
Voor de berekening van de kapitalisatie van de materiële schade was de lucratieve levensduur vastgesteld op 55 jaar.					
Corr. Charleroi — 14 jul 75 R.G.A.R. 9664	27 M	metser	45	360.360 B	100.000

25. ESTHETISCHE SCHADE

Uitspraak	Leeftijd geslacht	Beroep	% B.I.	Graad esth. sch.	Vergoeding
Pol. Antwerpen — 28 feb 75 <i>Onuitgegeven</i>	18 M	arbeider	0	middelmatig	20.000
Corr. Leuven 6 — 2 mei 75 <i>Omnia</i> 35 Vervorming van het linker gedeelte van het aangezicht met asymmetrische positie van de ogen en verkleining van de mondopening.	23 V	verpleegster en huisvrouw	7	?	50.000
Hof Luik 6 — 24 apr 75 <i>Omnia</i> 33 Een litteken op de voorzijde van de arm en op de schouder en een ander op het been is geen aanslag op de esthetische integriteit en kan niet vergoed worden.	23 M	chauffeur	3	zie nota	0
Corr. Hasselt 2 — 26 mar 76 <i>Onuitgegeven</i> Klein litteken boven wenkbrauw.	24 V	loontrekkende	15	licht	15.000
Corr. Hasselt 2 — 26 mar 76 <i>Onuitgegeven</i> Twee littekens 2 x 5 cm op voorhoofd.	26 M	vertegenwoordiger	4	licht	10.000

26. ANDERE RECHTHEBBENDEN DAN SLACHT-OFFER

Uitspraak	Leeftijd slachtoffer en geslacht	Beroep	% B.I.	Rechthebbende	Vergoeding
Corr. Hoei — 21 mei 75 R.G.A.R. 9563	?	?	amputatie been	verloofde	200.000

C. TIJDELIJKE ARBEIDSONGESCHIKTHEID

30. MATERIELE SCHADE — BASISLOON

Uitspraak	Beroep	Basisloon
Corr. Brussel 17 — 30 jun 75 R.G.A.R. 9621	?	netto
Pol. Charleroi — 20 jun 75 R.G.A.R. 9635 Netto daar vergoeding niet belastbaar en geen verlies aan sociale voordelen.	uitzendkracht-arbeider	netto
Corr. Charleroi — 14 jul 75 R.G.A.R. 9664	metser	netto
Corr. Hasselt 5 — 23 apr 75 Omnia 31 Bruto daar vergoeding belastbaar.	mijnwerker	bruto
Hof Brussel 9 — 25 feb 76 Onuitgegeven Netto daar vergoeding niet belastbaar.	schildersgezel	netto
Corr. Hasselt 2 — 26 mar 76 Onuitgegeven Netto daar vergoeding niet belastbaar en geen sociale bijdragen verschuldigd zijn.	loontrekkende	netto = bruto - 30 %
Hof Gent 5 — 28 jun 76 Onuitgegeven Vergoeding toegekend aan wetsverzekeraar. Het verlies betreft niet alleen het nettoloon, maar ook de RMZ-bijdragen, daar de sociale voordelen van de betaling van die bijdragen afhankelijk zijn gesteld.	loontrekkende	netto + RMZ bijdragen

31. MORELE SCHADE

Uitspraak	Leeftijd geslacht	Beroep	% B.I.	Duur TAO à 100 %	Vergoeding	Per dag à 100 %
Rb. Luik 6 — 27 jan 75 R.G.A.R. 9539	18 V	scholierster	11	166	37.125	150
Corr. Hoei — 21 mei 75 R.G.A.R. 9563	?	?	0	6 m	30.000	164
Hof Luik 6 — 26 mar 75 R.G.A.R. 9564	± 18 M	student	10	85	50.000	347
Hof Bergen 3 — 13 mei 75 R.G.A.R. 9591	52 M	winkelier	20	380	75.000	156
Corr. Brussel 17 — 26 feb 75 R.G.A.R. 9609	30 V	secretaresse	10	280	47.783	150
Corr. Brussel 17 — 18 jun 75 R.G.A.R. 9610 De schade wordt op 250 fr. per dag geschat omdat de morele schade zeer belangrijk was (o.a. totale inactiviteit, impotentie, enz.).	32 M	rijkswachter	40	1.367	384.000	250

Corr. Brussel 17 — 22 jun 75 R.G.A.R. 9611	? V	secretaresse	23	183	90.375	250
Corr. Brussel 17 — 28 mei 75 R.G.A.R. 9612	? M	?	18	30	40.500	200
Corr. Brussel 17 — 26 mei 75 R.G.A.R. 9620	? M	?	5	66	32.290	200
Corr. Brussel 17 — 30 jun 75 R.G.A.R. 9621	? M	?	2,5	219	35.475	150
Corr. Bergen 3 — 3 jun 75 R.G.A.R. 9649	? V	naaister haute cou- ture	-	91	20.000	78
Het slachtoffer had geen fysische pijnen geleden ; ze had alleen een depressie ondergaan die haar genoodzaakt had gedurende 3 maanden haar beroepsactiviteit stop te zetten.						
Corr. Brussel — 8 sept 75 R.G.A.R. 9661	? M	politie- agent	10	120	46.575	150
Hof Brussel 10 — 12 jun 75 B.A. 75/1101	63 M	arbeider	15	908	?	200
Hof Antwerpen 6 — 3 dec 75 B.A. 213	19 M	mecanicien	10	?	39.897	150
Rb. Brussel 11 — 28 apr 76 B.A. 635	52 M	bankbediende	18	125	34.535	150
Corr. Hasselt 5 — 23 apr 75 <i>Omnia</i> 31	44 M	mijnwerker	15	175	27.750	125
Hof Luik 6 — 24 apr 75 <i>Omnia</i> 33	23 M	chauffeur	3	421	83.300	175
Corr. Leuven 6 — 2 mei 75 <i>Omnia</i> 35	23 V	studente	7	116	43.785	125
Corr. Leuven 6 — 3 dec 75 <i>Omnia</i> 149	62 V	huisvrouw	2	62	16.327	150
Hof Brussel 9 — 17 feb 76 <i>Omnia</i> 155	id.	id.	id.	id.	id.	id.
Corr. Leuven 6 — 3 dec 76 <i>Omnia</i> 153	57 M	bediende	8	241	44.860	150
Hof Brussel 9 — 17 feb 76 <i>Omnia</i> 151	id.	id.	id.	id.	id.	id.
Corr. Antw. 13 — 4 dec 75 <i>Omnia</i> 543	51 M	rijkswachter	10	184	55.950	198
Pol.Doornik — 19 jun 75 <i>Onuitgegeven</i>	71 V	huisvrouw	12	180	34.219	125
Hof Gent 11 — 4 feb 76 <i>Onuitgegeven</i>	42 V	huisvrouw	17	288	68.287	147
Corr. Luik 12 — 3 mar 76 <i>Onuitgegeven</i>	50 M	vrachtwagen- chauffeur	10	?	101.380	200

Corr. Hasselt 2 — 26 mar 76	26 M	vertegenwoordiger	4	?	26.350	150
<i>Onuitgegeven</i>						

32. MATERIEËLE SCHADE HUISVROUW

Uitspraak	Leeftijd	Samenstelling gezin	Duur TAO à 100 %	Vergoeding	Per dag à 100 %
Corr. Leuven 6 — 2 mei 75 <i>Omnia</i> 35 Geen schade gedurende geringe graad van 10 % arbeid- songeschiktheid.	23 V	echtgenoot	930 à 10 %	0	0
Corr. Brussel 17 — 26 feb 75 R.G.A.R. 9609 Er wordt geen rekening gehouden met de tijdelijke ar- beidsongeschiktheid van 10 %.	30	alleen	280	30.315	100
Hof Gent 11 — 4 feb 76 <i>Onuitgegeven</i>	42 V	echtgenoot + 10 kinderen	288	153.367	330
Corr. Leuven 6 — 3 dec 75 <i>Omnia</i> 149 Geen schade gedurende de periodes van minder dan 50 %.	62 V	?	62	16.700	200
Hof Brussel 9 — 17 feb <i>Omnia</i> 155 Geen schade gedurende de periodes van minder dan 50 %.	id.	id.	id.	20.875	250
Pol. Doornik — 19 jun 75 <i>Onuitgegeven</i>	71	echtgenoot	180	54.750	200

33. VERLIES SCHOOLJAAR

Uitspraak	Leeftijd geslacht	Studies	Vergoeding
Hof Luik 6 — 26 mar 75 R.G.A.R. 9564	± 18 M	1e kandidatuur geneeskunde	200.000
Hof Gent 11 — 4 feb 76 <i>Onuitgegeven</i>	± 20 M	2e kandidatuur scheikunde	200.000

D. 40. DIVERSE RAMINGEN

Uitspraak	Leeftijd slachtoffer en geslacht	Beroep	Samenstelling gezin	% B.I. of duur TAO à 100 %	Raming
Corr. Brussel 17 — 28 mei 75 R.G.A.R. 9612 De bijkomende inspanningen ten gevolge van de vermin- dering van de arbeidsgeschiktheid rechtvaardigen de toekenning van een vergoeding, die echter 1/3 van het gedeelte van het loon dat overeenstemt met de percentages van tijdelijke arbeidsongeschiktheid niet mag overtreffen. De aldus berekende schade was echter lager dan de ver- goedingen betaald door de arbeidsongevallenverzekeraar.	? M	?	?	30 d	zie noot

Corr. Brussel 17 — 26 mei 75	? M	?	?	66 d	zie noot
R.G.A.R. 9620					
Het slachtoffer had slechts gedeeltelijk gewerkt gedurende de periode van 50 % tijdelijke arbeidsongeschiktheid ; de bijkomende inspanningen waren gecompenseerd door lange rustperiodes ; geen vergoeding voor materiële schade.					
Corr. Brussel 17 — 30 jun 75	? M	?	?	219 d	zie noot
R.G.A.R. 9621					
Voor de periodes van 50 en 25 % T.A.O. wordt aangenomen dat het slachtoffer een bijkomende inspanning had geleverd ; ondanks de afwezigheid van loonverlies wordt een vergoeding toegekend evenredig met het brutosalaris.					
Pol.Charleroi — 20 jun 75	? M	uitzendkracht- arbeider	?	100 d	zie noot
R.G.A.R. 9635					
Zelfs indien het slachtoffer geen loonverlies heeft geleden gedurende de periodes van gedeeltelijke T.A.O., ondergaat het materieel verlies ten gevolge van de aantasting van de fysieke integriteit ; deze schade kan geschat worden op 15.000 fr. (ongeveer 3 maanden à 25 % en een niet gekende periode met een lager percentage).					
Corr. Brussel 17 — 8 sep 75	? M	politieagent	?	120 d	zie noot
R.G.A.R. 9661					
Het slachtoffer had niet gewerkt gedurende heel de periode van volledige T.A.O. en een gedeelte van de periode van gedeeltelijk T.A.O. Toen hij weer aan het werk ging werd hem een minder zwaar werk gegeven. Geen loonverlies ; geen vergoeding voor materiële schade.					
Hof Brussel 10 — 12 jun 75	?	?	-	908 d	zie noot
R.W. 75-76/1114					
Geen vergoeding voor materiële schade gedurende de tijdelijke volledige arbeidsongeschiktheid indien geen loonverlies.					
Hof Brussel 14 — 24 okt 74	76 V	huisvrouw	bijzit (M)	overlijden	75.000
R.G.A.R. 9561					
Bedrag toegekend wegens verlies van huishoudelijke hulp — geen morele schadevergoeding. Samenwoning gedurende 36 jaar.					
Hof Brussel 7 — 26 feb 75	22 M	?	bijzit (V)	overlijden	75.000
R.G.A.R. 9562					
Bedrag toegekend wegens morele schade. Geen vergoeding voor materiële schade. Samenwoning sinds 7 maanden.					
Corr. Hasselt 2 — 26 mar 76	24 V	loontrekkende	echtg.	overlijden	zie noot
Onuitgegeven					
De echtgenoot was ten tijde van de uitspraak hertrouwd. De materiële schade wegens verlies van huisvrouw wordt slechts gedurende 3 jaar à 50.000 fr. per jaar vergoed.					
Corr. Brussel 17 — 26 feb 75	30 V	secretaresse	alleen	280 d	zie noot
R.G.A.R. 9609					
De materiële schade gedurende de tijdelijke arbeidsongeschiktheid van 20, 15 en 10 % wordt berekend op basis van de wedde ten tijde van het ongeval (7.000 fr. per maand in 1964), hoewel het slachtoffer geen inkomstenverlies leed gedurende deze periode. De vergoeding werd toegekend omdat ze als typiste moeilijkheden onderzond ten gevolge van de kwetsuur aan de arm.					

Corr. Brussel 17 — 18 jun 75	32 M	rijkswachter	?	1.367 d	zie noot
R.G.A.R. 9610					
Geen materiële schade gedurende de tijdelijke arbeidsongeschiktheid, noch de gehele, noch de gedeeltelijke.					
Corr. Brussel 17 — 22 jun 75	? V	secretaresse	?	183 d	zie noot
R.G.A.R. 9611					
Geen materiële schade gedurende de tijdelijke arbeidsongeschiktheid omdat het slachtoffer gedurende de gedeeltelijke tijdelijke arbeidsongeschiktheid haar werk gedeeltelijk onderbrak en derhalve geen hinder ondervond van haar kwetsuren.					
Rb. Verviers 4 — 17 mei 76	? ?	?	?	?	zie noot
B.A. 647					
Aftrek ten bedrage van 150 fr. per dag verblijf in ziekenhuis als besparing op normale kosten voor persoonlijk onderhoud. Tegenstelbaar aan gesubrogeerde ziekenkas.					
Cassatie 2 — 17 nov 75	minderjarig	kind	ouders	—	zie noot
R.W. 75-76/2384					
Aftrek van het bedrag overeenstemmend met de besparing op de normale persoonlijke onderhoudskosten gedurende verblijf in ziekenhuis. Exceptie kan ook aangevoerd worden tegen gesubrogeerd ziekenfonds.					
Rb. Antwerpen 4 — 7 okt 76	? M	gastarbeider	2 andere	—	zie noot
Onuitgegeven					
Toekenning van door ziekenfonds betaalde ziekenhuiskosten onder aftrek van 75 fr. per dag wegens besparing op eigen onderhoud.					
Corr. Leuven 6 — 2 mei 75	23 V	leerlinge	—	7 % 116 d	zie noot
Omnia 35					
Geen vergoeding voor verlies van vakantie en wegens examen in september (ongeval in mei).					

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

artikelen 7, 1°, en 8 van dezelfde wet bepaalde voorwaarden opzegging voor eigen exploitatie te geven

N. t/ H.

1e KAMER — 3 JUNI 1977

Eerste voorzitter : ridder Rutsaert
Raadsheer-rapporteur : de h. Gerniers
Eerste advocaat-generaal : de h. Dumon
Advocaten : mrs. Van Hecke en Bützler

Pacht—Opzegging—Verkoop—Opzegging door de koper.

De eigen exploitatie, die in art. 7, 1°, Pachtwet wordt bedoeld, is een exploitatie van het verpachte goed door de verpachter in zijn hoedanigheid van eigenaar.

De eigenaar, die nadat hij aan de pachter opzegging heeft gegeven om het verpachte goed zelf te exploiteren, het verkoopt, ziet noodzakelijkerwijze af van deze eigen exploitatie als eigenaar.

Krachtens art. 55 Pachtwet heeft de derde die het pachtgoed heeft gekocht ook het recht om onder de door de

Gelet op het bestreden vonnis op 15 juni 1976 in hoger beroep gewezen door de Rechtbank van Eerste Aanleg te LEUVEN, UITSpraak DOENDE OP VERWIJZING ;

Gelet op het arrest op 12 september 1975 door het Hof gewezen ;

Overwegende dat uit de vaststellingen van het vonnis blijkt dat de genaamden Jean H. en Albert H., vroegere eigenaars van de twee percelen land die het voorwerp van de betwisting uitmaken, op 15 april 1970 de verweerders, hun pachters, gedagvaard hebben tot geldigverklaring van een voor eigen exploitatie gegeven opzegging van pacht, dat deze opzegging tegen 1 december 1973 gegrond werd verklaard, dat voormelde Jean H. en Albert H. later, op 29 oktober 1970 de kwestieuze percelen aan de eisers hebben verkocht, dat deze laatsten op hun beurt op 6 november 1970 aan de verweerders opzegging voor eigen exploitatie betekenden en dat deze opzegging tegen 1 december 1973 gegrond werd verklaard ;

Over het derde middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 7, inzonderheid 1°, 8, 13 en 55 van de regels betreffende de pacht in het bijzonder die afdeling 3 vormen van hoofdstuk II, van titel VIII, van boek III, van het Burgerlijk Wetboek,

doordat het vonnis de door de eisers als kopers gedane opzegging voor eigen gebruik nietig verklaart, zulks op grond dat de vervreemding van het goed de vroegere verpachter niet ontlast van de verplichting het goed te laten exploiteren door degene of degenen die in de opzegging werden aangewezen en dat het vonnis dat die opzegging geldig heeft verklaard een rechtstoestand heeft geschapen waarmee de verkrijger noodzakelijk rekening moest houden,

terwijl de eigen exploitatie met het oog waarop de vroegere eigenaar opzegging had gegeven noodzakelijk een gebruik als eigenaar betekent zodat de mogelijkheid en ook de verplichting daartoe met de vervreemding van het goed verdwijnen :

Overwegende dat de eigen exploitatie, welke in artikel 7, 1°, vervat in artikel I van de wet van 4 november 1969 tot wijziging van de pachtwetgeving, wordt bedoeld, een exploitatie is van het verpachte goed door de verpachter, in zijn hoedanigheid van eigenaar ;

Dat wanneer, na aan de pachter een opzegging te hebben gegeven om het verpachte goed zelf te exploiteren, de eigenaar bedoeld goed aan een derde verkoopt, hij noodzakelijkerwijs deze eigen exploitatie, als eigenaar, verzaakt en deze zelfs onmogelijk maakt ;

Dat weliswaar de pachter eventueel en in de door artikel 13 van voormelde wet bepaalde voorwaarden een recht op zijn terugkeer op het pachtgoed met schadevergoeding of een recht op schadevergoeding alleen zou kunnen doen gelden ;

Dat echter, krachtens artikel 55 van gezegde wet, de derde die het pachtgoed heeft gekocht ook het recht heeft in de door de artikelen 7, 1°, en 8 van dezelfde wet bepaalde voorwaarden, opzegging voor eigen exploitatie te geven ;

Dat, door de door de eisers, als kopers, gegeven opzegging voor eigen exploitatie nietig te verklaren op grond van de beschouwingen dat de vervreemding van het verpachte goed de vroegere verpachter niet ontlast van de verplichting het goed te laten exploiteren door degene of degenen die in de opzegging werden aangewezen en dat het vonnis dat die opzegging geldig heeft verklaard bij de vroegere verpachter een rechtstoestand heeft geschapen waarmee de kopers noodzakelijk rekening moesten houden, het vonnis de in het middel aangehaalde wetsbepalingen schendt ;

Dat het middel gegrond is ;

Overwegende dat de vernietiging van de beslissing over de hoofdvordering van de eisers de vernietiging medebrengt van de beslissing waarbij de eisers worden veroordeeld om aan de verweerders een bedrag van 5.066 frank terug te betalen, alsmede van de beslissing waarbij een deskundige wordt aangesteld, daar zij het gevolg zijn van de beslissing over de hoofdvordering ;

Om die redenen,

en zonder acht te slaan op het eerste en het tweede middel die tot geen ruimere cassatie kunnen leiden,

Vernietigt het bestreden vonnis, behalve in zoverre het de beslissing over de gerechtskosten aanhoudt ;

Beveelt dat van dit arrest melding zal worden gemaakt op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing ;

Houdt de kosten aan opdat erover door de feitenrechter zou worden beslist ;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar de Rechtbank van Eerste Aanleg te Mechelen, zitting houdende in hoger beroep.

HOF VAN CASSATIE

3e KAMER — 26 SEPTEMBER 1977

Voorzitter : de h. Naulaerts

Raadsheer-rapporteur : de h. Janssens

Advocaat-generaal : de h. Lenaerts

Advocaat : de h. Van Rijn

Arbeidsongeval—Vroegere wetgeving—Cumulatie van forfaitaire en gemeenrechtelijke schadevergoeding—Vergoedingen wegens materiële professionele schade voor tijdelijke en blijvende arbeidsongeschiktheid—Eén schade-post.

Krachtens artikel 19, vierde lid, van de in 1931 gecoördineerde Arbeidsongevallenwetten (art. 46 § 2, AOW 1971) mag voor een zelfde schade de gemeenrechtelijke schadevergoeding niet met de forfaitaire vergoedingen gecumuleerd worden.

Dit houdt in dat de vergoedingen wegens materiële professionele schade spruitende uit de door het arbeidsongeval veroorzaakte tijdelijke en blijvende arbeidsongeschiktheid moeten worden beschouwd als vergoedingen voor posten van één zelfde schade.

N.V. Z. t/ D.

Gelet op het bestreden arrest, op 19 februari 1976 door het Arbeidshof te Gent gewezen ;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 46, § 2, tweede lid, van de Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 (vroeger artikel 19, § 4, van de bij koninklijk besluit van 28 september 1931 gecoördineerde wetten op de arbeidsongevallen, gewijzigd door de wet van 10 juli 1951, artikel 10, 1°) en 97 van de Grondwet,

doordat, na aangestipt te hebben dat «de volgens het gemeen recht toegekende schadevergoeding niet samengevoegd kan worden met de krachtens de arbeidsongevallenwet toegekende vergoedingen» en dat de relevante wettelijke bepalingen «slechts de cumulatie verbieden wanneer beide vergoedingen toegekend worden voor een zelfde schade», het arrest oordeelt dat vermits verweerder zijn eis beperkt had tot de vergoeding van de schade opgelopen wegens de blijvende arbeidsongeschiktheid en hij aldus geen vergoeding vorderde voor de periode van tijdelijke arbeidsongeschiktheid, er geen aanleiding bestond tot het in mindering brengen van de bedragen in gemeen recht ontvangen voor de tijdelijke invaliditeit,

terwijl, eerste onderdeel, de in gemeen recht toegekende vergoedingen voor de tijdelijke arbeidsongeschiktheid toe-

gewezen werden voor een deel van een zelfde schade door het slachtoffer opgelopen,

tweede onderdeel, aldus het slachtoffer, aan wie in gemeen recht in totaal minder toegewezen werd dan het minimum door het forfaitaire stelsel bepaald, uiteindelijk bij het opvorderen van de aanvullende forfaitaire vergoeding meer ontvangt dan het maximum door een van beide systemen bepaald, ten deze het forfaitaire stelsel vermits het arrest ten onrechte een onderscheid invoert tussen tijdelijke en blijvende arbeidsongeschiktheid en op onafhankelijke wijze de schadeloosstelling volgens beide systemen aanwendt; zodat het door bovenvermelde wetsbepalingen voorgeschreven cumulatieverbod tussen schadevergoedingen in gemeen recht en in forfaitair recht toegestaan voor een zelfde schade of deel ervan, miskend wordt:

Overwegende dat, ingevolge het in dit geval nog toepasselijke artikel 19, vierde lid, van de op 28 september 1931 gecoördineerde wetten betreffende de vergoeding der schade voortvloeiende uit arbeidsongevallen, voor een zelfde schade of, in geval van gedeeltelijke aansprakelijkheid, een zelfde deel van de schade de gemeenrechtelijke schadevergoeding niet met de forfaitaire vergoedingen van de gecoördineerde wetten mag worden gecumuleerd;

Overwegende dat, voor de toepassing van bedoelde wetsbepaling, de vergoedingen wegens materiële professionele schade voortvloeiende uit de door het arbeidsongeval veroorzaakte tijdelijke en blijvende arbeidsongeschiktheid moeten worden beschouwd als vergoedingen voor posten van één zelfde schade;

Overwegende dat het totale bedrag van de arbeidsongevallenvergoedingen voor blijvende en tijdelijke arbeidsongeschiktheid vergeleken moet worden met het totale bedrag van de gemeenrechtelijke vergoedingen voor dezelfde schadeposten;

Dat dientengevolge, om te onderzoeken of bij het toewijzen van de forfaitaire vergoeding voor de blijvende arbeidsongeschiktheid het cumulatieverbod niet werd miskend, het arrest diende rekening te houden met de gemeenrechtelijke vergoeding die verweerder reeds had ontvangen voor zijn tijdelijke arbeidsongeschiktheid;

Dat het middel gegrond is;

(...)

HOF VAN BEROEP TE ANTWERPEN

3e KAMER — 17 MEI 1977

Voorzitter: de h. Van Hecke

Raadsheren: mevr. Vanstreels en de h. Marinus

Advocaten: mrs. Van Goethem en De Baeck

1. Beslag—Op onroerend goed—Op onverdeeld aandeel—2. Borgtocht—Niet hoofdelijk als de borg het voorrecht van uitwinning behoudt—Ondeelbaarheid—Begraving—Bewarend beslag bij voorrecht van uitwinning.

1. Het onverdeeld aandeel van een onroerend goed kan het voorwerp uitmaken van een uitvoerend beslag op onroerend goed, a fortiori van een bewarend beslag, maar de

uitvoering van het beslag is slechts mogelijk na verdeling of veiling.

2. In art. 5 van een contract wordt gezegd dat de schuldeiser krachtens de «hierboven» bedongen hoofdelijkheid en ondeelbaarheid, betaling van de gehele schuld kan eisen van de borg en, in geval van overlijden, van ieder van zijn rechtverkrijgenden. In het contract is echter «hierboven» nergens sprake van hoofdelijkheid en ondeelbaarheid, en de borg heeft zijn handtekening laten voorafgaan door de vermelding: «Goed voor persoonlijke ondeelbare borgtocht tot beloop van x fr.» In het contract werd het beding geschrapt waarin de borg afziet van het voorrecht van uitwinning.

Hoofdelijkheid wordt niet vermoed en moet uitdrukkelijk bedongen zijn. Dat de borg hoofdelijk met de hoofdschuldenaar verbonden zou zijn en toch het voorrecht van uitwinning behoudt is juridisch ongerijmd. Het is niet naar voldoening van recht bewezen dat de borg zich hoofdelijk met de hoofdschuldenaar heeft verbonden.

De ondeelbaarheid slaat op de verhouding schuldeiser/borg, niet op de verhouding schuldenaars/borg, en heeft slechts betekenis voor het geval dat de enige borg komt te overlijden en door meerdere erfgenamen wordt opgevolgd.

Tegen het door de schuldeiser op zijn goederen gelegd bewarend beslag voert de niet-hoofdelijke borg, die zich op het voorrecht van uitwinning beroept, terecht aan dat de schuldvordering te zijnen opzichte hic et nunc niet opeisbaar en evenmin zeker en vaststaande is, nu geen gegevens worden bijgebracht omtrent de materiële mogelijkheid van een uitwinning van de hoofdschuldenaar en de opbrengst ervan.

Vennootschap S. t/ G.

Gelet op het dossier van de rechtspleging, meer bepaald het door de griffier eensluidend verklaarde afschrift van de beschikking van de beslagrechter in de rechtbank van eerste aanleg te Mechelen dd. 23 april 1976, waartegen door gerechtsdeurwaardersexploot van 29 april 1976 een naar vorm en termijn regelmatig hoger beroep werd ingesteld;

Overwegend dat bij de bestreden beschikking het verzet van de oorspronkelijke aanlegger, thans geïntimeerde, tegen de beschikking van 3 december 1975 werd gegrond verklaard, waarbij machtiging tot bewarend onroerend beslag werd verleend aan verweerder ten laste van aanlegger, voor wat zijn onverdeeld aandeel betreft in een reeks onroerende goederen, alle gelegen te Mechelen; dat bijgevolg voornoemde machtiging werd ingetrokken en bevel gegeven aan verweerder, thans appellante, opheffing te geven van het bewarend onroerend beslag;

Overwegend dat in graad van hoger beroep appellante de vernietiging van de bestreden beschikking beoogt en het behoud van het voornoemde bewarend onroerend beslag;

Overwegend dat partijen het eens zijn dat de onroerende goederen waarop beslag werd gelegd in onverdeeldheid toebehoren aan huidige geïntimeerde en derden — familieleden, die vreemd zijn aan de rechtsverhouding tussen appellante en geïntimeerde;

Overwegend dat de eerste rechter een juiste en volledige beschrijving geeft der feitelijkeheden, waarnaar het Hof verwijst;

In rechte

1° *Wat betreft de toelaatbaarheid van het bewarend beslag op het onverdeelde aandeel van een schuldenaar in een onroerend goed.*

Overwegend dat artikel 1429 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat behoudens de speciale regels in hoofdstuk III gesteld, het bewarend beslag op onroerend goed onderworpen is aan de algemene regels van het uitvoerend beslag op onroerend goed ;

Overwegend dat het voornoemde hoofdstuk III geen speciale regels inhoudt wat betreft het bewarend beslag op het onverdeelde aandeel van de schuldenaar in een onroerend goed ;

Overwegend dat artikel 1561 van het Gerechtelijk Wetboek betreffend het uitvoerend beslag op onroerend goed luidt :

«Niettemin kan het beslag op het onverdeelde aandeel van de schuldenaar door zijn persoonlijke schuldeisers niet worden ten uitvoer gebracht vóór de verdeling of de veiling, die zij kunnen vorderen of waarin zij gerechtigd zijn tussen te komen, met dien verstande dat de overeenkomst van onverdeeldheid gesloten vóór de vordering tot verdeling of vóór de akte tot vestiging van de hypotheek, moet worden in acht genomen» ;

Overwegend dat derhalve deze regel toepasselijk is op het bewarend onroerend beslag ;

Overwegend dat de eerste rechter ten onrechte besloot dat het leggen van bewarend onroerend beslag op een onverdeeld aandeel in een onroerend goed ontoelaatbaar zou zijn ;

Overwegend dat de tekst van het huidige artikel 1561 van het Gerechtelijk Wetboek wezenlijk verschilt van de vroegere tekst van artikel 2 van de wet van 15 augustus 1854, die van toepassing was tot aan het van kracht worden van het Gerechtelijk Wetboek

Dat laatstgenoemde tekst luidde :

«Niettemin kan het onverdeelde aandeel van de schuldenaar door zijn persoonlijke schuldeisers niet in beslag genomen ... worden, vóór de verdeling of de veiling die zij, indien zij het gepast oordelen, kunnen vorderen, of waarin zij gerechtigd zijn tussen te komen ;»

Dat waar het vroegere wetsartikel het «*beslag niet toeliet*», laat de nieuwe wetsbepaling van het Gerechtelijk Wetboek niet toe «*dat het beslag ten uitvoer wordt gebracht*» ;

Dat bijgevolg, gezien deze wijziging, de interpretatie die het Hof van Cassatie gaf aan artikel 2, lid 1 van de wet van 15 augustus 1854 in zijn arrest van 18 september 1958 achterhaald is (Rechtskundig Weekblad 1958-59, kol 1950) ;

Overwegende dat het voornoemd arrest artikel 2, lid 1, van de wet van 15 augustus 1854 ook van toepassing achtte ten aanzien van het aan de inbeslagneming voorafgaand bevel, omdat de overschrijving van het bevel het inbeslaggenomen goed met onbeschikbaarheid aantast en een daad van gedwongen tenuitvoerlegging uitmaakt en bijgevolg aan de bepaling van artikel 2, lid 1, van dezelfde wet onderworpen is ;

Overwegend dat de tekst van artikel 1561 van het Gerechtelijk Wetboek, dat het «*beslag niet kan worden ten uitvoer gebracht*», aldus na wijziging werd opgesteld om hem in overeenstemming te brengen met artikel 1491 van het Gerechtelijk Wetboek dat luidt : «Het vonnis over de

zaak zelf vormt, in voorkomend geval, ten aanzien van de uitgesproken veroordelingen, de uitvoerbare titel waarvan de enkele betekening het bewarend beslag in uitvoerend beslag doet overgaan» ;

Dat bij behoud van de oude tekst van artikel 2, alinea 1, van de wet van 15 augustus 1854 er tegenstrijdigheid geweest zou zijn tussen artikel 1491 van het Gerechtelijk Wetboek en artikel 1561 van het Gerechtelijk Wetboek ;

Dat uit deze laatste wettekst volgt dat beslag op een onverdeeld aandeel in een onroerend goed toegelaten is, doch dat de uitvoering van het beslag slechts mogelijk is na verdeling of veiling ;

Dat deze regeling de uitdrukkelijke bedoeling is geweest van de wetgever : «Dat het onverdeeld aandeel wel het voorwerp kan uitmaken van een onroerend beslag (en a fortiori van een bewarend beslag), doch dat de uitvoering niet kan vervolgd worden» (Doc. 59 — n° 49, Kamer van Volksvertegenwoordigers, zitting 1966-67, 1 juni 1967, verslag Hermans) ;

2° *Wat betreft de argumentatie van geïntimeerde dat hij zich als borg slechts persoonlijk en ondeelbaar heeft verbonden, doch niet hoofdelijk bij de overeenkomst van 8 oktober 1974.*

Overwegend dat artikel 5 van deze overeenkomst voorziet : «En vertu de la solidarité et de l'indivisibilité stipulées ci-dessus, S.E.G.I.M. pourra notamment réclamer le paiement de la totalité de sa créance ... à la caution ou, en cas de son décès, à chacun de ses ayants-droit» ;

Overwegend dat in tegenstrijd met de tekst van voornoemd artikel 5, «ci-dessus» in het contract nergens sprake is van hoofdelijkheid of ondeelbaarheid ;

Overwegend dat geïntimeerde zijn handtekening op de overeenkomst liet voorafgaan door de geschreven vermelding : «Bon pour caution personnelle indivisible à concurrence de F.B. trois millions quatre cent mille» ;

Dat volgens de gedrukte voetnota «La signature de la caution doit être précédée de la mention suivante écrite de sa main : 'Bon pour caution personnelle, solidaire et indivisible à concurrence de F.B. ... (en lettres)'» ;

Overwegend dat geïntimeerde aanvoert dat hij zich niet hoofdelijk heeft gebonden ;

Dat appellante daarentegen stelt dat de hoofdelijkheid van de borgstelling voortvloeit uit de gedrukte tekst van het contract ; dat het niet eigenhandig vermelden van het woord «hoofdelijk» niet tot gevolg heeft dat de hoofdelijkheid werd uitgesloten, daar de eigenhandig geschreven vermelding enkel tot doel heeft te voldoen aan de vereisten van artikel 1326 van het burgerlijk wetboek ;

Dat bovendien in casu de rechtsgevolgen van de ondeelbare borgstelling dezelfde zijn als van de hoofdelijke borgstelling ;

1. Over de hoofdelijkheid

Overwegend dat de hoofdelijkheid niet wordt vermoed ; zij moet uitdrukkelijk bedongen zijn (art. 1202 B.W.B.) ;

Overwegend dat in het contract in ieder geval het beding werd geschrapt, waarin de borg afziet van het voorrecht van uitwinning (artikel 3), tekstwijziging die de partijen speciaal korttekenden ;

Overwegend dat dient uitgemaakt of de borg, door de

eigenhandig geschreven vermelding zoals hij ze deed, de bedoeling had de hoofdelijkheid uit te sluiten ;

Dat deze stelling van uitsluiting wordt gesteund door het feit dat de debiteur ook het voorrecht van uitwinning uitdrukkelijk heeft voorbehouden, voorrecht dat hij ingevolge artikel 2021 van het burgerlijk wetboek als hoofdelijke borg niet zou hebben ;

Dat het zich «enige hoofdelijke borg stellen en toch het voorrecht van uitwinning behouden» (stelling van de appellante) juridisch ongerijmd voorkomt ;

Dat bij hoofdelijke borgstelling in vergelijking met gewone borgstelling, de hoofdelijke borg slechts twee meerdere verplichtingen aangaat, namelijk afstand van het voorrecht van uitwinning (dat hij zich ter zake uitdrukkelijk voorbehouden heeft) en afstand van het voorrecht van splitsing (artikel 2026 burgerlijk wetboek) ter zake zonder belang, daar hij de enige borg is ;

Overwegend dat de uitleggingsregels van de overeenkomsten voorzien door artikel 1156 en volgende van het burgerlijk wetboek dienen toegepast ;

Dat ter zake tenminste twijfel bestaat, zodat ingevolge artikel 1162 van het burgerlijk wetboek de overeenkomst dient uitgelegd ten nadele van hem die bedongen heeft en ten voordele van hem die zich verbonden heeft ;

Dat ten overvloede artikel 1163 van het burgerlijk wetboek stelt dat : «hoe algemeen ook de bewoordingen zijn waarin een overeenkomst gesteld is, toch omvat zij alleen die zaken waaromtrent het blijkt dat partijen bedoelden te contracteren» ;

Overwegend dat bijgevolg dient gesteld dat niet naar voldoening van recht is bewezen dat de borg zich hoofdelijk heeft verbonden ;

2. Over de «persoonlijke» borgstelling

Overwegend dat deze term in zake zonder juridisch belang is, daar de borgtocht een persoonlijke zekerheid is ;

3. Over de ondeelbare borgstelling

Overwegend dat appellante voorhoudt dat de juridische gevolgen van een ondeelbare borgstelling, dezelfde zijn als van een hoofdelijke borgstelling ;

Overwegend echter dat een contract van borgtocht een bijkomend karakter heeft ;

Dat de borg belooft te betalen, indien de schuldenaars het niet doen ;

Dat ter zake de ondeelbaarheid slechts slaat op het contract van borgstelling, d.i. op de verhouding schuldeiser-borg en niet op de verhouding schuldenaars-borg ;

Dat deze clausule ter zake slechts juridische betekenis heeft, zo de enige borg zou overlijden en zou worden opgevolgd door meerdere erfgenamen, die dan ondeelbaar gebonden zouden zijn in de plaats tredend van hun rechtsvoorganger ;

3° Over het argument van geïntimeerde, dat hij als niet-hoofdelijke borgtocht in ieder geval het voorrecht van uitwinning kan invoeren, zodat op dit ogenblik de vordering van appellante het karakter van de opeisbaarheid mist, zodat aan de voorwaarden van artikel 1415 van het gerechtelijk wetboek niet is voldaan, waarin wordt gesteld dat een schuldvordering zeker en opeisbaar moet zijn en vaststaande of vatbaar voor een voorlopige raming, om verlot tot bewarend beslag te kunnen vragen ;

Overwegend dat appellante opwerpt dat zij *geen betaling* eist, doch slechts een bewarende maatregel vordert, zodat zij thans niet eerst de goederen van de schuldenaar moet uitwinnen zoals voorgeschreven door artikel 2021 van het burgerlijk wetboek ;

Dat deze stelling strijdig lijkt met het bijkomstig karakter van het contract van borgtocht ten opzichte van de hoofdovereenkomst ;

Dat immers het bewarend beslag in ieder geval de onbeschikbaarheid van de in beslag genomen goederen ten gevolge heeft, terwijl de borg toch maar gehouden is indien de hoofdschuldenaar niet zal betalen ;

Overwegend dat geïntimeerde bijgevolg terecht opwerpt dat de schuldvordering van appellante te zijnen opzichte als borg hic et nunc niet opeisbaar is, dat zij ook niet zeker en vaststaande is, aangezien geen gegevens worden bijgebracht omtrent de materiële mogelijkheid van een uitwinning van de hoofdschuldenaars en de opbrengst ervan ;

4. Over de rechtsplegingsvergoeding

Overwegend dat ter zake geen veroordeling wordt gevraagd tot een bedrag van hoger dan 100.000,- frank, zodat de rechtsplegingsvergoeding dient bepaald zoals hierna vermeld ;

Om die redenen :

Het Hof,
rechtsprekend op tegenspraak,
vermeldt dat artikel 24 van de wet van 15 juli 1935 werd nageleefd ;

Ontvangt het hoger beroep ;
Verklaart het ongegrond, doch om andere rechtsgronden dan die van de eerste rechter ;

Bevestigt het beschikkend gedeelte van de aangevochten beslissing ;

Veroordeelt appellante tot de gerechtskosten in beide aanleggen.

HOF VAN BEROEP TE ANTWERPEN

Se KAMER — 21 NOVEMBER 1977

Voorzitter-rapporteur : de h. Meers

Raadsheren : de hh. Janssens en Van Gelder

Substituut-procureur-generaal : de h. Vandeplas

Inkomstenbelasting—Kennisgeving van directoriale beslissing—Vermoede datum van kennisgeving—In buitenland verblijvende belastingschuldige.

Hoewel de rechtspraak aanvaardt dat in België de afgifte van het aangetekend stuk daags na de verzending gebeurt, mag de belastingschuldige nochtans het tegenbewijs leveren aangezien het hier niet gaat om een vermoeden juris et de jure.

V. t/ Belgische Staat

Gelet op het eensluidend verklaard afschrift van de beslissing van de directeur der directe belastingen te Antwerpen, 2e directie, van 8 januari 1976, houdende afwijzing van het bezwaarschrift van verzoeker tegen de verkeersbelasting van het aanslagjaar 1974 gevorderd in hoofde van verzoeker zelf en zijn echtgenote respectievelijk voor een voertuig Renault R 16 TS en voor een voertuig Citroën 2 CV, belastingen die wegens niet-betaling werden ingekohierd onder art. 5175603 en art. 5175594 en ieder verhoogd met een administratieve boete van 500 fr. ;

Gelet op het eerste verzoekschrift van 5 januari 1976 tot voorziening tegen deze beslissing neergelegd ter griffie van het hof op 6 februari 1976 doch niet betekend aan de bevoegde directeur, alsmede het tweede verzoekschrift van 16 februari 1976 tot voorziening neergelegd ter griffie van het hof op 19 februari 1976 en betekend aan de directeur bij exploit van gerechtsdeurwaarder Jules Meganck te Antwerpen op 18 februari 1976 ;

Overwegende dat de Belgische Staat de ontvankelijkheid van de voorziening betwist wegens laattijdigheid, aangezien de directoriale beslissing bij aangetekend schrijven aan verzoeker verzonden werd op 8 januari 1976 en dus normaal op 9 januari 1976 werd aangeboden, zodat — steeds volgens de Belgische Staat — de bij art. 280 W.I.B. bepaalde voorzieningstermijn een aanvang nam op 10 januari 1976 en verstreek op 18 februari 1976, terwijl de neerlegging ter griffie, zoals hoger gezegd, slechts geschiedde op 19 februari 1976 en dus laattijdig is ;

Overwegende dat, indien weliswaar de rechtspraak aanvaardt dat in België de afgifte van het aangetekend stuk daags na de verzending vermoed wordt, de belastingplichtige nochtans het tegenbewijs mag leveren, aangezien, het hier niet gaat om een vermoeden juris et de jure ; dat in casu betrokkene het bewijs voorlegt afgeleverd door het postkantoor te Leiden dat het aangetekend schrijven slechts op 12 januari 1976 op het adres Cartesiuslaan, 13 te Oegstgeest werd uitgereikt ; dat derhalve de voorzieningstermijn slechts op laatstgenoemde datum begon te lopen, zodat de voorziening binnen de wettelijke termijnen werd ingesteld ;

(...)

NOOT—Datum van de kennisgeving van de directoriale beslissing

1. In fiscale zaken wordt algemeen aanvaard dat de kennisgeving van de met redenen omklede beslissing van de directeur der belastingen daags na het verzenden van de bij art. 276 W.I.B. bedoelde aangetekende brief plaatsvindt.

Indien de verzending evenwel op een vrijdag of daags voor een wettelijke feestdag geschiedt, wordt aangenomen dat de aangetekende brief slechts op de eerstvolgende werkdag uitgereikt wordt (Hof Brussel, 17 november 1954, in de zaak Noefnet).

2. De bepaling van het tijdstip van de kennisgeving steunt hierbij op een vermoeden juris tantum zodra de afgifte ter post bewezen is, maar er bestaat geen bezwaar dat deze soevereine feitelijke beoordeling van de rechter op vermoedens zou rusten (Cass., 19 oktober 1954, *Arr. Cass.*, 1950,90).

Het staat de belastingsschuldige vrij te bewijzen dat de aanbidding van de aangetekende brief later heeft plaatsgehad of dat het poststuk helemaal niet werd aangeboden aan de door de belastingsschuldige in zijn bezwaarschrift opgegeven woonplaats (Hof Brussel, 10 maart 1956, in de zaak Plas ; Hof Antwerpen, 13 april 1976, *R.W.*, 1976-77, 614).

3. Wanneer de aangetekende brief naar een in het buitenland verblijvende belastingsschuldige wordt verzonden, kan echter bezwaarlijk worden beweerd dat deze brief reeds de volgende dag is

besteld. Het vermoeden dat voor België volkomen verantwoord voorkomt en trouwens door de rechtspraak algemeen wordt aanvaard, geldt niet voor het buitenland. Nu kan men nog veel bewondering koesteren voor Tante Pos, maar geen zinnig mens zal veronderstellen dat een aangetekende brief die te Antwerpen op 1 februari wordt gepost, 's anderendaags te Berlijn, Tel-Aviv of Tokio wordt uitgereikt !

4. Wegens de stugge houding van de Administratie voelde de belastingsschuldige zich ten deze verplicht navraag te doen bij de Nederlandse post en aldus kwam aan het licht dat de aangetekende brief slechts vier dagen na de verzending werd uitgereikt. Meteen was ook het bewijs geleverd dat de vermoedelijke datum van kennisgeving verschilt naargelang de geadresseerde in België woont of in het buitenland verblijft. Maar dat wist de intelligente lezer reeds lang.

A. Vandeplas

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUSSEL

14e KAMER — 25 MEI 1977

Voorzitter : de h. Van Malderen

Rechters : mevr. Viérin en Vaes

Openbaar ministerie : de h. Mahieu

Advocaten : mrs. Gutshoven loco Smout en Laporte loco Dewulf

Bevoegdheid—Ratione loci—Vordering tot levensonderhoud tegen de «vermoede vader» (art. 340 b B.W.).

Voor de vorderingen op grond van art. 340, b, B.W. zijn sinds de inwerkingtreding van het Gerechtelijk Wetboek de algemene regels bepaald bij art. 624 Ger. W. nopens de territoriale bevoegdheid van toepassing, niet de bijzondere regels van art. 626 Ger. W.

L. t/ De S.

Overwegende dat op grond van art. 340, b, B.W. eiseres van verweerder, met wie zij beweert gedurende het wettelijk tijdperk der bevruchting gemeenschap te hebben gehad, in eigen naam en als beheerster van de persoon en de goederen van haar minderjarige zoon L. L., een onderhoudsgeld vordert ;

Overwegende dat verweerder in limine litis de territoriale onbevoegdheid van deze rechtbank opwerpt ;

dat hij zich daartoe beroept op de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek, dat in zijn art. 626 bepaalt dat slechts die vorderingen betreffende de uitkeringen tot onderhoud, bedoeld in art. 591, 7°, Ger. W., kunnen worden gebracht voor de rechter van de woonplaats van de eiser ;

Overwegende dat het Gerechtelijk Wetboek, in strijd met de vroegere constante rechtspraak en rechtsleer, ingeroepen door eiseres, in zijn art. 591, 7°, uitdrukkelijk van de geschillen betreffende uitkeringen tot onderhoud de geschillen op grond van art. 340, b, B.W. uitsluit (A. Fettweis, II, *Bevoegdheid*, p. 307, nr. 558 : «Art. 626 Ger. W. is niet toepasselijk in geval van een geschil betreffende een uitkering tot levensonderhoud dat bij art. 591, 7°, Ger. W. uitgesloten wordt van de bevoegdheid van de vrederechter (bv. een geschil dat steunt op art. 340, b, B.W.)»);

Overwegende dat er derhalve thans geen twijfel meer over kan bestaan dat voor de vorderingen, gebaseerd op

art. 340, b, B.W., de algemene bevoegdheidsregels van art. 624, Ger. W. van toepassing zijn ;

dat vermits ter zake geen sprake kan zijn van de gevallen gepreciseerd in de par. 2, 3 en 4 van art. 624, Ger. W. par. 1 nageleefd dient te worden ;

Overwegende dat er dan ook aanleiding bestaat om deze rechtbank onbevoegd te verklaren en op grond van art. 660, Ger. W. de zaak naar de rechtbank van eerste aanleg te Brugge, zijnde de rechter van de woonplaats van verweerder te verwijzen.

(...)

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

4e KAMER — 25 NOVEMBER 1977

Voorzitter : mevr. Deloof ,

Rechters : de hh. Langohr en Mertens

Advocaten : mrs. Bruneel, Peeters loco Van der Straten, Marck, Lauwers loco Van Battel en Arts

Hinder—Aanleg van premetro—Toepassing van het leerstuk op een openbaar bestuur of een concessiehouder—Verstoring in het evenwicht der lasten—Huurder van naburig handelspand—Tijdelijke hinder—Abnormale aard van de hinder.

Het leerstuk van het evenwicht der erven dat niet gestoord mag worden door abnormale burenhinder vindt ook toepassing op de openbare besturen. Al spreekt men bij hinder die door een openbaar bestuur wordt veroorzaakt, veeleer van de verstoring in het evenwicht der lasten die op iedere burger moeten rusten, neemt deze verfijning in de terminologie niet weg, dat de huurder van een handelspand zich over burenhinder mag beklagen wanneer een abnormale hinder door een bestuur, eigenaar of concessiehouder, wordt teweeggebracht.

De administratieve overheid die opteert voor het aanleggen van een premetro staat in voor de abnormale last die zij voor de eigenaars of huurders van naburige erven tijdens de duur van het werk of daarna oplevert.

Het tijdelijk karakter van de hinder of het feit dat er geen onherstelbaar verlies van de voordelen van de weg is, heeft niet tot gevolg dat ongemakken die twee jaar geduurd hebben, niet vergoed moeten worden.

De duur van de belemmering, de ernst ervan en het eraan verbonden verlies aan cliënteel zijn feitelijke gegevens die over het abnormaal karakter van de hinder aanwijzingen verstrekken.

N.V.A. t/ Stad Antwerpen, Belgische Staat, M.I.V.A. e.a.

Overwegende dat eiseres, huurster en exploitante van verschillende stoffen- en confectiewinkels, o.a. te Antwerpen, Meir 35 (Paris-Londres) en Meir 103 (Weston), van verweerder solidair, in solidum of ieder voor zijn deel, aanzienlijke schadevergoedingen eist wegens schade veroorzaakt aan haar handelsbedrijf, door het uitvoeren van de premetrowerken aan de Meir ;

Dat eiseres haar eis stelt tegen eerste verweerder als eigenares van de weg, tegen tweede verweerder als concessionaris en bouwheer van de metrowerken, tegen derde en

vierde verweerder als aannemers, uitvoerders der werken en tegen (vijfde) verweerder, de Belgische Staat, vertegenwoordigd door de minister van Verkeerswezen, als financierder welke de werken na voltooiing in ontvangst zal nemen ;

Dat de eis steunt op de artikelen 544 en 1382 tot 1384 van het Burgerlijk Wetboek ;

Wat de toepassing van art. 544 B.W. betreft

De feiten die aanleiding geven tot de ingeroepen abnormale burenhinder zouden bewezen worden aan de hand van een lijvig expertiseverslag van bouwmeester Limère, in kort geding tot deskundige benoemd op 14 en 21 februari 1973.

Uit dit verslag (p. 17) blijkt dat de uitvoering der werken door C.E.I. begonnen is op 6 september 1971, waarbij de rolwagen, hoogspanning en keet werden geplaatst over een lengte van 30 meter op ongeveer 3 meter van de voorgevel van de Paris-Londres, en afgesloten met een schutsel van 2 meter hoog ; meer naar de Clarenstraat toe was de doorgang beperkt tot 2,16 meter ; de werkzone evolueerde... de werf C.E.I. bleef echter ter plaatse tot einde september 1972, de afwerking van trottoir en rijweg zijn nog gerekt tot april-mei 1973. Vanaf maart 1972 begint de N.V. F. Gillion en haar werk sluit aan op de werf C.E.I. vóór de Paris-Londres ; vanaf 18 september 1972 komt het trottoir en de straat tegen de Paris-Londres min of meer vrij, doch de afwerking duurde tot april-mei 1973.

De eigenlijke grond- en premetrowerken blijven tot circa 3 meter van de gevel van de Paris-Londres verwijderd ; het zwaarste en meer gevaar opleverend werk betreft de slibwanden van het station Meir op circa 10 meter van Paris-Londres, de voorbijlopende premetro ongeveer 12 meter van de voorgevel.

Wat de winkel Weston betreft, begon het werk van Gillion in april 1972 ; een omheining werd geplaatst ongeveer 3 meter van de voorgevel vanaf april 1972 tot 17 mei 1973 ; deze afsluiting werd herleid tot een loopbrug van 2 meter breed van mei tot juni 1972 ; de voornaamste werken hadden plaats van april 1972 tot en met januari 1973 ; daarna beperkten ze zich tot de aanwezigheid van de werf en de afwerking van de bestrating.

Overwegende dat eiseres wel overdrijft wanneer zij stelt (p. 2, conclusie) dat de werkzaamheden de toegang tot beide winkels praktisch versperden door het systematisch bijna barricaderen van de ingang der winkels.

Overwegende dat verweerder sub 2. en 5. opmerken dat het bestek (hetwelk nageleefd werd) uitdrukkelijk bepaalde dat de toegang tot de gebouwen der randbewoners zonder enige onderbreking gewaarborgd zou blijven ; dat het voetgangersverkeer altijd kon doorgaan hetzij op de originele trottoirs, hetzij via speciale overbruggingen ;

Overwegende echter dat, gezien de bovenvermelde door de deskundige beschreven belemmeringen, het niet betwistbaar is dat het voetgangersverkeer langs smalle bruggen, vaak door slijk en modder besmeurd, en langs een hoge omheining heen juist naast de diepe put van de werf met luidruchtige machines, veel minder aantrekkelijk was dan normaal voor potentiële klanten van de winkelzaken ; dat er zeker geen nieuwe cliënteel van toevallige voorbijgangers kon worden aangeworven, zoals men het in de drukke centrale straten als de Meir normaal mag verwachten ; dat ook een deel van de vaste cliënteel naar veiliger en rustiger oorden verhuisd zal zijn, wellicht definitief, in elk geval voor de duur der werkzaamheden en tot de Meir haar normaal aanschijn heroverd zou hebben ;

Overwegende dat er dus wel door de deskundige, die herhaalde malen ter plaatse ging en de plaatselijke toestand kende van voor zijn aanstelling in kort geding, vastgesteld werd dat de uitvoering der werken allerlei ongemakken en hinder veroorzaakten die als abnormale burenhinder bestempeld kunnen worden ;

Overwegende dat verweersters ten onrechte staande houden dat er geen burenhouding bestaat tussen een eigenaar, gebruiker of huurder van een perceel dat tot het privé-domein behoort enerzijds, en voor alle verkeer openstaande openbare wegen anderzijds ;

Dat verweersters hierin niet het accent leggen op de hoedanigheid van huurder van eiseres, hoedanigheid die inderdaad niet in de weg staat van mogelijke «geburenhinder» (Cass., 10 januari 1974, R.W., 1973-74, 1549), maar wel op het karakter van openbaar nut van de openbare weg die ressorteert onder de bevoegdheid der bestuurlijke overheden ;

Overwegende dat de theorie van het evenwicht der erven dat niet gestoord mag worden door een abnormale burenhinder, zoals afgeleid door het Hof van Cassatie uit artikel 544 B.W., in feite slechts een toepassing is van artikel 11 van de Grondwet volgens hetwelk niemand van zijn eigendom onteigend kan worden zonder een billijke voorafgaande vergoeding ;

Dat ze ook toepassing vindt op de openbare besturen (Cass., 31 oktober 1975, en noot Van Oevelen in R.W., 1975-76, 1571) ;

Overwegende echter dat wanneer de burenhinder veroorzaakt wordt door een openbaar bestuur, men veeleer spreekt van de verstoring in het evenwicht der lasten die op iedere burger moeten rusten (Flamme, R.C.J.B., 1959, p. 357, n° 8 ; Hannequart, *Le droit de la construction*, ed. 1974, nr. 340 ; Dabin, noot onder Cass., 6 april 1960 ; R.C.J.B., 1960, p. 303 ; J.T., 1977, p. 235 ; Fagnart, J.T., 1976, p. 680) ;

Dat deze verfijning in de terminologie, niet door iedereen gevolgd, niet wegneemt dat eiseres zich mag beklagen over burenhinder, grosso modo, wanneer een abnormale hinder door een bestuur, eigenaar of concessionaris, wordt teweeggebracht («... pareilles atteintes si elles restaient sans compensation aucune, auraient pour conséquence de rompre en cas de travaux privés l'égalité devant les charges de voisinage, et en cas de travaux publics, l'égalité devant les charges publiques qui est le fondement de la vie sociale», conclusie van Av.-G. Mahaux het arrest van 1960 voorafgaand, *Pas.*, 1960, I, 928) ;

Overwegende dat verweersters ten onrechte beweren dat het algemeen belang de private belangen niet moet ontzien ; dat zij als postulaat stellen dat het aanleggen, aanpassen en moderniseren van openbare wegenissen zoals de premetrowerken te Antwerpen van levensbelang zijn voor de agglomeratie in het bijzonder voor het stadscentrum ; dat de omvang, vormgeving en progressie der werken langdurig werd besproken en goedgekeurd ; dat eiseres niet kan verlangen dat de bestrating voor haar deur gedurende heel het lopend huurceel in haar oorspronkelijke toestand behouden zou blijven ;

Overwegende dat eiseres het nut van de premetro heftig betwist en hieraan zeer lange beschouwingen wijdt (p. 16 tot 21, conclusie) doch de rechtbank in deze feitelijke controverse geen stelling hoeft te nemen ;

Dat de administratieve overheid inderdaad binnen de perken van haar bestuurlijke bevoegdheden is gebleven met

te opteren voor het openen van een premetro, doch zij dan tevens instaat voor de billijke vergoedingen die de eigenaars, of huurders zouden toekomen in geval van volledige of gedeeltelijke onteigening van hun goed ;

Dat zij om dezelfde redenen instaat voor de abnormale last die zij de boordeigenaars tijdens de duur van het werk of erna zou opleggen ;

Overwegende dat verweersters nog ten onrechte stellen dat er geen schade mogelijk zou zijn omdat deze schade voorzienbaar was, daar het werk beantwoordt aan een absolute noodzakelijkheid het verkeer aan te passen aan de vereisten van de tijd ;

Overwegende dat het een fel betwiste vraag blijft of de premetro de enige en goedkoopste oplossing was voor het aanpassen van het wegennet aan het stadsverkeer ; dat in ieder geval eiseres, als huurster van twee winkels aan de Meir, er mocht op rekenen dat de toegang tot deze winkels niet ernstig en niet voor lange duur gestoord zou worden door het opnieuw aanleggen van de bestrating ;

Overwegende dat het tijdelijk karakter van de hinder of het feit dat er geen onherstelbaar verlies van de voordelen van de weg was, evenmin tot gevolg kan hebben dat de ongemakken, die twee jaar lang aansleepten, niet moeten worden vergoed ; (Derine, *Zakenrecht*, I, A, p. 526, noot 460 ; Fagnart, J.T., 1976, p. 680, nr. 7 ; Hannequart, *l. cit.*, p. 284, die opmerkt dat in het cassatiearrest van 28 juni 1973, *Pas.*, 1973, I, 1013, de bestendige schade ingeroepen wordt, niet als essentieel bestanddeel van de abnormale hinder maar als bewijs o.a. van het werkelijk abnormale niet te dulden karakter van de hinder zelf) ;

Overwegende dat eiseres trouwens gewaagt van een bestendige schade, en het sluiten van haar twee winkels na het beëindigen van het werk (op een niet nader bepaalde datum) wil doen doorgaan als het noodzakelijk gevolg van de slechte zaken tijdens de twee jaar lange storingen ;

Overwegende dat het oorzakelijk verband tussen deze stopzetting van bedrijf en de stoornis door de werken niet bewezen is ; dat zij kan uitgaan van een reorganisatie van de textielhandel van eiseres die nog andere winkels heeft en de periode van lage conjunctuur die we kennen ; dat eiseres trouwens geen bepaalde vergoeding eist voor het definitief tenietgaan van haar handelszaak in de twee kwestieuze winkels ;

Overwegende dat eiseres wel gewag mag maken van de sluiting van haar twee winkels om aan te tonen dat zij in geen geval voordelen zal genieten van de metrowerken, latere voordelen die de tijdelijke hinder zouden mogen compenseren ;

Overwegende dat men trouwens niet inziet hoe de winkels aan de Meir enig voordeel zouden halen uit het vervangen van een regelmatige tramlijn boven de grond door een ondergrondse tram, premetro genoemd, maar bediend door dezelfde trams als die aan de oppervlakte ;

Dat het door verweersters beweerd verhelpen van parkeermoeilijkheden evengoed bestond voor tram als voor premetro op dezelfde lijnen ;

Overwegende dat verweersters nog het bijzonder moeilijk karakter van het werk, gezien het bestaan der oude ruïen, inroepen om de vertraging der werkzaamheden te rechtvaardigen ;

Overwegende echter dat het plan der oude ruïen wel bekend was aan iedereen en dat verweersters er rekening mee hielden toen de plannen opgesteld werden ; dat deze moei-

lijkheden nooit als overmacht beschouwd kunnen worden die oorzaak van de schade geweest zou zijn ;

Overwegende dat verweersters daarbij nog aanvoeren dat het omvangrijke werk van de premetro gewoon onuitvoerbaar zou worden wanneer elke randeigenaar of -huurder een miljoeneneis zou stellen wegens abnormale hinder bij de uitvoering ervan ;

Overwegende dat niemand van zijn eigendom mag worden onteigend, geheel of gedeeltelijk zonder vergoeding, zelfs ter gelegenheid van de uitvoering van een werk van openbaar belang ;

Dat het ook niet billijk zou zijn dat, waar de premetro iedere burger ten goede komt, de last ervan alleen zou worden gedragen door de boordeigenaars van het ogenblik ;

Overwegende eindelijk dat verweersters de rechtspraak inroepen van een vonnis van 18 mei 1972 van de 4e Kamer der Rechtbank van Eerste Aanleg te Antwerpen in zake *Timmermans-Schauvlieghe t/ Stad Antwerpen en MIVA*, R.W., 1972-73, 76, in hoger beroep bevestigd door arrest van de 1e Kamer van 20 december 1976 ;

Overwegende dat deze enige beslissing trouwens door de rechtsleer becritiseerd wordt (*Derine, Zakenrecht*, 1, A, nr. 257, p. 467), waar zij niet zou stroken met de algemene leer dat het uitvoeren van werken op de openbare weg, die de toegang van de boordeigenaar of -huurder ernstig verspert, het evenwicht der lasten tussen de burgers verstoort, en aanleiding kan geven tot vergoeding (kanaal en schoorsteen-arresten, Cass., 6 april 1960, *Pas.*, 1960, I, 523) ;

Overwegende dat er over de principes geen ernstige controverse meer bestaat en dat alles neerkomt op de bewijsvoering dat de ingeroepen hinder werkelijk als abnormaal te beschouwen is ;

Overwegende dat het uit de zeer bondige motieven van vonnis en arrest *Schauvlieghe* reeds opgemaakt kan worden dat de omstandigheden aan de grond van de eis geheel verschillend waren ; dat waar in huidig geval de schade minstens gedeeltelijk te wijten is aan het bevuilen van de voorraad goederen door overdadig stof waardoor de goederen tegen verminderde prijs verkocht moesten worden, waardoor aanzienlijke vermindering van het zakencijfer en uiteindelijk sluiting der twee winkels, er in het geval *Schauvlieghe* geen sprake was van materiële schade aan de koopwaren maar enkel van stoornis in de toegang tot de winkel voor de klanten ;

Dat wat de min of meer ernstige versperring van de toegang betreft, men in huidig geval beschikt over vaststellingen van een deskundige, terwijl de moeilijkheden van toegang in het arrest *Schauvlieghe* niet nader bepaald zijn ; dat opgemerkt kan worden dat deze winkel niet aan de Meir maar op de hoek Teniersplaats-Kipdorpvest gelegen was, zodat er ook een toegang aan de Kipdorpvest openbleef ;

Dat het ook kenschetsend is dat het arrest *Schauvlieghe* verwijst naar een cassatiearrest van 4 juni 1959, *Pas.*, 1009 ; *Flamme, Traité des Més publics*, nr. 773) waarin een geheel ander geval beslecht werd : de exploitant van een boekenwinkel beklagde er zich over dat door het recht te verlenen aan twee caféhouders rechts en links van zijn winkel om terrassen op het trottoir te openen zijn étalage niet meer in aantrek was, daar de voorbijgangers naar de rand van de stoep gebracht door het langs lopen van de eerste terrassen de moed niet hadden om terug uiterst rechts te nemen langs zijn winkelraam en dan terug naar de boord van de stoep te lopen ;

Dat er hier geen enkel materiële hinder was verwekt aan de toegang van de winkel en zijn uitstalraam ; dat het toekennen van een voordeel (trouwens tegen betaling) aan twee geburen voor de exploitatie van hun café op het trottoir bij een terras, slechts een toevallig voordeel wegnam, zonder de eigen rechten van de eiser tot een uitstalraam op zijn volledige gevellengte en langs een voor iedereen toegankelijk trottoir aan te tasten ;

Dat het Hof in zake *Schauvlieghe* ook stelt dat voor zover vergoedingen gevorderd worden wegens versperring van de toegang tot de winkel, de eis «feitelijk grond mist» ; dat in het onderhavige geval integendeel de deskundige vastgesteld heeft dat er een reële sporadische en gedeeltelijke versperring van de toegang tot de winkels geweest is, en van zulke aard dat een groot deel van de cliënteel de moeilijk toegankelijke winkels vluchtte ;

Overwegende dat de duur van de belemmering (hier twee jaren), de ernst ervan en het eraan verbonden verlies van cliënteel feitelijke elementen zijn die over het abnormaal karakter van de hinder aanwijzingen geven ; «...qu'en relevant la durée des travaux, leur ampleur, leur permanence, l'impossibilité pratique d'accès aux lieux loués, la perturbation grave qui en est résultée, la perte définitive d'une clientèle qui se sera orientée ailleurs, pour conclure à une privation de jouissance définitive (hier restaurant), le jugement reconnaît en même temps l'existence de troubles excédant les inconvénients ordinaires de voisinage» (Cass. 28 juni 1973, *Pas.*, 1973, I, 1913 ; zie ook Hof Brussel, 7 april 1972, *B.A.*, 1972, 1289 ; *Derine, «Les troubles de voisinage», in Les Annales de droit*, 1965, TXXV, p. 145 en «Overzicht rechtspraak» in *Tijdschrift voor privaatrecht*, 1973, p. 788-99) ;

Overwegende dat eiseres, gezien de vaststellingen van het deskundig onderzoek, zeker aanspraak mag maken op zekere vergoedingen wegens abnormale hinder door de werken veroorzaakt, dit tegen tweede en vierde verweerster die de abnormale last veroorzaakten ;

Wat de toepassing van de artt. 1382-84 B.W. betreft

Aansprakelijkheid der aannemers

Overwegende dat slechts drie betrekkelijk kleine schade-posten veroorzaakt werden door een foutieve werkwijze van de aannemers :

a) *Schade aan lampen : 25.000 frank*

Overwegende dat deskundige Limère zeer formeel is dat deze schade te wijten is aan abnormale trillingen tweeweggebracht door het werk, namelijk bij het aanbrengen van de slibwand : «Persoonlijk heb ik ter zake kunnen vaststellen dat de uitvoering van de premetrowerken en het daarmee gepaard gaande zwaar verkeer wel degelijk abnormale trillingen tweewegbrengt» (p. 26, verslag) ;

Overwegende dat het dan vreemd voorkomt dat vierde verweerster in haar conclusie van 6 oktober 1976 stelt dat de deskundige niet gewaagt van abnormale trillingen maar slechts van tamelijk sterke trillingen ;

Dat de deskundige eveneens deze abnormale trillingen wijt aan het zwaar verkeer dat gepaard ging met de manier van werken ;

Dat vierde verweerster ook ten onrechte meent dat zij hoogstens aansprakelijk zou kunnen zijn voor de schade aan lampen in de zaak *Weston, Meir 103*, ter hoogte waarvan zij werken uitvoerde en niet ter hoogte van de *Paris-Londres, Meir 33* ;

Overwegende dat de deskundige inderdaad (p. 16) opmerkt dat de twee werven aaneensloten, zodat niet uit te

maken is aan welke der twee werven een bepaalde schade, meer dan aan de andere te wijten is ;

Dat daarenboven dit zwaar verkeer niet beperkt was aan de Meir ter hoogte van nr. 103, maar zich over geheel de werf van de Meir uitstrekte ;

b) *Schade aan ruit magazijn Weston : 11.615 frank*

Overwegende dat eiseres opmerkt dat deze schade veroorzaakt werd door een onderaannemer, Interbeton, die voor rekening van derde en vierde verweersters werkte ;

Dat vierde verweester niet betwist aansprakelijk te blijven voor de fouten van haar onderaannemers maar beweert dat deze fout niet bewezen is ;

Dat vierde verweester dit afleidt uit het feit dat de deskundige, na eerst gedacht te hebben dat de schade te wijten was aan de schoring, achteraf moest toegeven dat dit niet het geval was (p. 38) ; de expert gewaagt van « onderschroeiingswerken » doch bedoelt kennelijk het schoren of onderschragen ;

Overwegende nochtans dat het stukslaan van een ruit op zichzelf wijst op een fout in de uitvoering daar de normale uitvoering een dergelijke braak van ruiten (hier door een kasseiworp) niet fataal met zich brengt ;

Dat deze schade dus wel voor rekening van de aannemers blijft ;

c) *Schade door onvoldoende « onderschroeiingswerken » : 6.179 frank*

Overwegende dat vierde verweester met de deskundige (p. 38-46) toegeeft dat de schade aan de dubbele inkomdeur van het magazijn Weston het gevolg is van een lichte verzakking van de oostelijke zijde van de winkel ;

Overwegende dat vierde verweester dan ten onrechte stelt dat de deskundige niet aantoonde welke precieze fout zij bij de onderschraging begaan heeft ;

Overwegende dat de onderschraging tot doel heeft verzakkingen te vermijden ;

Dat waar de deskundige vaststelde dat er toch verzakkingen gebeurd zijn, en dat die te wijten zijn aan de onderschraging zelf, de deskundige meteen aanvaardt dat de gedane onderschraging onvoldoende en onvakkundig was ;

Dat hier ook de fout van de aannemers vaststaat ;

d) *Handelsschade : 7.130.000 frank*

Overwegende dat eiseres ook de aansprakelijkheid van de aannemers voor de gehele handelsschade wil doen gelden wegens de beweerde foutieve uitvoering van het werk door de keuze van een werkwijze in open bedding in plaats van volledig ondergronds zoals eerst gepland was ;

Overwegende dat eiseres hierin een verkeerd concept van werken wil vinden en verwijst naar persartikelen die deze mening staven ;

Overwegende dat een perspolemie natuurlijk niet als bewijs kan dienen ;

Overwegende dat de opvattingen betreffende de bedoelde werkwijze uiteenlopend waren ;

Dat niet bewezen is dat alle schade en namelijk de schade spruitende uit het stof en het slijk uitgeschakeld zouden zijn indien er uitsluitend ondergronds gewerkt werd ; dat zelfs bij het ondergronds werken er aan de oppervlakte materiaal en o.a. zavel opgestapeld had dienen te worden zodat — ongeacht het geluid — de ongemakken en hinder door beide werkwijzen ongeveer dezelfde hadden kunnen zijn ;

Overwegende dat vierde verweester opmerkt dat heel het

metroproject, zowel methode als type van constructie, in detail onderzocht werd door een studie bureau terwijl de eindbeslissing gegrond werd op de technische uitvoerbaarheid ; dat de plannen uiteindelijk onderworpen werden aan de goedkeuring van het bureau Seco en nadien slechts aanleiding gaven tot een bestek ; dat verweersters niet tussenbeide kwamen in de keuze van methode en plannen maar zich moesten gedragen naar de bepalingen van het lastenboek en het bestek, wat zij deden ; dat het verslag van de deskundige trouwens de werkwijze in open bedding niet als foutief bestempelt ;

Overwegende inderdaad dat de deskundige hierin geen foutieve werkwijze vond ;

Overwegende dat de aannemers dus niet aansprakelijk zijn voor de schade die niet door hun bewezen fout veroorzaakt werd ;

Overwegende, wat derde verweester betreft, dat deze in een uiterst bondige conclusie zich ertoe beperkt te stellen dat geen enkele fout te haren laste door de deskundige aangewezen werd (p. 21, 22 en 50) ;

Overwegende dat zoals hoger gezien voor vierde verweester, de fout van derde verweester, ondeelbaar met die van vierde verweester, gezien er in feite maar een enkele werf bestond, bewezen is zowel wat de abnormale trillingen als de onvoldoende onderschoringen en het stukslaan van de ruit door de onderaannemer betreft ;

Dat het bedrag van deze drie schadeposten, door expertise bewezen, niet ernstig betwistbaar is ;

Wat de eis tegen de Stad Antwerpen betreft

Overwegende dat eerste verweester niet minder dan vier conclusies nam (de derde inhoudende een subsidiaire oproeping tot vrijwaring of rechtstreekse eis tegen tweede en vijfde verweerder, nl. MIVA en de Belgische Staat) om haar buitenzakestelling te verdedigen ;

Wat de toepassing van art. 544 B.W. betreft

Overwegende dat eerste verweester terecht opmerkt dat indien zij eigenares is van de bodem waarop en waaronder de premetro gebouwd wordt, haar eigendomsrecht zodanig uitgehold is dat er slechts een louter theoretisch recht overblijft, niet voldoende om de Stad als medeoorzaak van de abnormale geburenhinder te beschouwen ;

Dat de schade voortspruitende uit de abnormale geburenhinder maar ten laste gelegd kan worden van diegene die het feitelijk nabuurschap uitoefent, houder zijnde van een zakelijk en/of persoonlijk attribuut van het eigendomsrecht (Cass., 31 oktober 1975 ; R.W., 1975-76, 1571) ;

Overwegende dat niet betwist wordt dat de kwestieuze werken uitgevoerd worden door de MIVA met financiële steun van de Belgische Staat, Ministerie van Verkeerswezen, zonder dat eerste verweester hiervoor toestemming moest geven ;

Dat namelijk bepaald werd dat het premetrowerk na voltooiing op geen enkele wijze in het patrimonium van eerste verweester zou vallen zodat eerste verweester er geen enkel zakelijk recht op zal kunnen uitoefenen ;

Dat gedurende de uitvoering van het werk en nadien eerste verweester noch het jus utendi, noch het jus fruendi, laat staan het jus abutendi, samenstellende rechten van het eigendomsrecht, kan uitoefenen ; dat gezien haar karakter van openbaar bestuur en de bestemming van de openbare weg, eerste verweester overigens nooit haar jus abutendi zou kunnen uitoefenen ;

Overwegende dat indien er sprake is van evenwicht tussen

twee eigendommen de residuele eigenaar die geen enkel attribuit van het eigendomsrecht meer uitoefent, niet moet instaan voor de overbelasting die hij niet geschapen heeft ;

Overwegende dat vaststaat dat eerste verweerster niet de meester van het werk was en dat zij niet is tussengekomen in de uitvoering der werken ;

Dat enkel in het herleggen van de straatbedekking in haar voordeel door de Belgische Staat voorzien was maar dat niet beweerd wordt dat de bestratingswerken op zichzelf enige schade veroorzaakt zouden hebben ;

Overwegende dat, indien men de toepassing van art. 544 B.W. herleidt tot die van art. 11 van de Grondwet, omdat inzake openbare besturen het niet zozeer het evenwicht tussen eigendomsrechten is dat dient te worden nageleefd, als wel het evenwicht tussen de lasten die op de burgers gelegd zijn door de openbare besturen, het eens te meer dit openbaar bestuur is dat de last veroorzaakt dat eventueel ook aansprakelijk zal zijn voor de overbelasting ;

Wat de toepassing van art. 1382 B.W. betreft

Overwegende dat eerste verweerster, die het werk niet uitvoerde, noch bestelde, noch financierde, geen persoonlijke fout begaan heeft ;

Dat zij stelt dat de Belgische Staat als hoger bestuur het recht had bepaald werk in de ondergrond van de straatbedding van de Stad uit te voeren zonder daarom haar toelating te vragen ;

Overwegende dat eiseres aan eerste verweerster verwijt haar goedkeuring gegeven te hebben voor het bouwen van de premetro en daarenboven geduld te hebben dat dit werk zonder bouwtoelating uitgevoerd werd ;

Overwegende dat eerste verweerster hierop terecht antwoordt dat zij nooit geroepen werd een officiële goedkeuring te geven, zonder welke het werk niet uitgevoerd zou zijn ; dat zij namelijk geen zeggingsrecht had in verband met de uitvoering ervan bv. in de keuze van de (beweerd schadelijke) uitvoering in gedeeltelijke open bedding (dan wel ondergronds) ;

Dat indien de Gemeenteraad of het Schepencollege ooit een bepaald standpunt innamen (wat slechts door persartikelen bewezen zou worden) in verband met de premetro, dit nooit als noodzakelijk préalable aan de uitvoering der werken kon worden beschouwd daar de beslissing door het Ministerie alleen genomen werd en het aannemingscontract door het Ministerie samen met MIVA aan de gekozen aannemer toevertrouwd werd ;

Overwegende dat, wat de bouwtoelating betreft, het een betwiste vraag blijft of openbare besturen zoals de Belgische Staat een bouwtoelating zouden moeten vragen die door haar eigen dienst van Urbanisme zou dienen te worden geadviseerd ;

Dat, wat er ook van zij, eerste verweerster terecht opmerkt dat slechts een bouwvergunning in verband met bepaalde bovengrondse werken in en aan het station ter sprake kon komen en dat het werk dat de schade veroorzaakte toen reeds beëindigd was ; dat in elk geval het stilleggen van het werk gedurende enkele weken, in zoverre dit de Burgemeester toegelaten zou zijn, de uiteindelijke schade niet zou hebben veranderd ;

Wat het bedrag der schade betreft

Overwegende dat de schatting van de deskundige voor drie kleine posten niet betwist is :

— lampen :	25.000 fr.
— ruiten in Weston :	11.615 fr.
— onderschragingen :	6.179 fr.
	42.794 fr.

Dat de schade aan vloertapijten, rekening houdende met normale sleet, ook niet betwist is : 81.750 fr ;

Dat het abnormaal winstverlies wel betwist is : 7.130.00 fr. ;

Overwegende dat eiseres hierbij steunt op de gemotiveerde schatting van de gerechtsdeskundige (p. 31 e.v.) ;

Overwegende dat in zijn berekeningen de architect-deskundige mogelijk zijn bevoegdheid te buiten is gegaan, waar normaal een accountant-bedrijfsrevisor deze taak op zich had moeten nemen ;

Dat, zonder evenwel de ernst en de objectiviteit van het ingestelde onderzoek in twijfel te trekken, het wenselijk schijnt de besluitvorming van de expert en vooral zijn werkmethode te toetsen aan de vereisten en/of de normen die een bedrijfsrevisor zou hebben gesteld ;

Dat het aldus gepast lijkt een bijkomend onderzoek te bevelen ;

Dat dit bijkomend onderzoek vooralsnog beperkt dient te zijn tot een controle van het reeds gepresteerde onderzoek, doch dit dan tevens aan de hand van welke bescheiden ook, die in het bezit van eiseres moeten zijn, en die enig licht kunnen werpen op de algemene situatie van haar handel, niet alleen te Antwerpen doch eveneens daarbuiten, en zo nodig een periode welke die, waarop de schadeverwekkende feiten plaats hadden, overkoepelt ;

Dat eiseres dan ook op het eerste verzoek van de deskundige gehouden zal zijn inzage te verlenen van haar boekhouding en eventueel van haar fiscaal dossier ;

Dat, bij toepassing van artikel 973 van het Gerechtelijk Wetboek de eerste verrichting van de deskundige zal plaatshebben in raadkamer van deze Rechtbank ;

Dat in afwachting van het advies van de deskundige, hic et nunc rekening houdende o.a. met het verslag van de heer Limère, en meer bepaald met het feit dat een indrukwekkend aantal goederen door stof bevuild werden, terwijl ook enig verlies aan cliënteel als evident in aanmerking genomen dient te worden, aan eiseres een provisionele vergoeding van 750.000 frank toegekend kan worden ;

Dat het bedrag van 81.750 frank schade vloertapijten definitief kan worden toegekend ;

Om die redenen,

Verklaart de vorderingen ontvankelijk ;

Verklaart de vordering tegen de Stad Antwerpen ongegrond en stelt de Stad buiten zake zonder kosten ;

Verklaart de vordering tegen derde en vierde verweerster ongegrond wat betreft de gevorderde handelsschade en voor het overige gegrond in volgende mate :

Veroordeelt derde en vierde verweerster in solidum om te betalen aan eiseres de som van 42.794 frank met de gerechtelijke interesten vanaf 25 januari 1973, en stelt hen buiten zake voor het overige ;

Verklaart de vordering gesteld tegen tweede verweerster en (vijfde) verweerder, de Belgische Staat, principieel gegrond ;

Veroordeelt tweede en vijfde verweerder in solidum tot het betalen te provisionelen titel aan eiseres van de som van 750.000 frank, en te definitieven titel de som van 81.750 frank, met de gerechtelijke interesten vanaf 25.1.1973 ;

En alvorens verder recht te doen ;

Benoemt tot deskundige : de Heer Wilfried Buysens, accountant, Prins Boudewijnlaan 42 te Wilrijk, met als opdracht :

«Partijen gehoord, of behoorlijk opgeroepen, en, na kennis te hebben genomen van het dossier van de rechtspleging, het deskundig verslag van de Heer Limère en de dossiers van partijen, en eventueel van alle andere bescheiden, boekhoudkundig en fiscaal, door eiseres op eerste verzoek ter inzage te verstrekken, te pogen partijen te verzoenen, en een akkoord te bereiken tussen hen betreffende de hoegrootheid van de aangerichte schade ; en bij gebreke dit akkoord te verwezenlijken, na te gaan of de bevindingen van gerechtsdeskundige Limère van aard zijn een ernstig en een voldoende de werkelijkheid benaderend beeld te brengen van de schade, die aan eiseres toegebracht werd door de in het vonnis weerhouden schadeverwekkende feiten, zoniet de middelen aan te duiden waarmee hij, in de mate van het mogelijke, tot een redelijke schaderaming zou kunnen komen ;

Verder te antwoorden op alle nuttige vragen van partijen en zijn bevindingen in een beredeneerd en onder eed te bevestigen verslag neer te schrijven.»

Zegt dat de deskundige zijn verslag zal neerleggen binnen vier maanden vanaf de dag der kennisgeving door de griffie ingevolge artikel 965 van het Gerechtelijk Wetboek ;

Zegt dat, bij toepassing van de artikelen 973 en 987 van het Gerechtelijk Wetboek de eerste verrichting van de deskundige zal plaatshebben in raadkamer en onder toezicht van deze Rechtbank ;

(...)

RECHTSPRAAK IN KORT BESTEK

Hof van Cassatie (1e Kamer), 2 juni 1977

Getuigenverhoor—Nieuwe getuigen in hoger beroep—Regels van het geding toepasselijk op de rechtsmiddelen—Devolutieve kracht van het hoger beroep en recht om de zaak aan zich te trekken.

In eerste aanleg konden twee getuigen niet gehoord worden, om de reden dat eiseres het adres van deze getuigen die sedert de feiten van woonplaats waren veranderd, niet kon terugvinden. De door eiseres tot cassatie ingestelde rechtsvordering tot echtscheiding op grond van bepaalde feiten werd afgewezen, omdat de getuigenverhoren rechtekens niet genoegzaam hadden aangetoond dat verweerder zich jegens eiseres erg beledigend had gedragen. Hoger beroep werd aangetekend. Uiteindelijk kon eiseres in hoger beroep het adres van de getuigen terugvinden. Bijgevolg verzocht zij het hof van beroep deze nieuwe getuigen te mogen voorbrengen i.v.m. de in het verzoekschrift tot echtscheiding vermelde mishandelingen. Het Hof van Beroep te Bergen (24 juni 1976) was echter van oordeel dat de sluiting van de getuigenverhoren definitief was en eiseres het recht ontnam het feit door getuigen te bewijzen. Het Hof van Cassatie vernietigt dit arrest met volgende overwegingen :

«Overwegende dat eiseres in haar conclusie van hoger beroep verzocht nieuwe getuigen te doen horen in verband met een van de feiten die volgens het interlocutoir vonnis van 13 maart 1974 door getuigen bewezen mochten worden, namelijk dat verweerder haar in 1972 had geslagen in aanwezigheid van getuigen van wie zij bij de eerste getuigenverhoren het adres niet kende, doch sedertdien de woonplaats te weten was gekomen ; dat zij tot staving van haar beweringen aanvoerde dat het hof van beroep kennis nam van het geschil zelf en dus opnieuw getuigen kon doen horen in verband

met feiten die reeds in eerste aanleg waren aangevoerd, indien het van oordeel was niet voldoende ingelicht te zijn ;

«Overwegende dat, enerzijds, naar luid van artikel 1042 van het Gerechtelijk Wetboek, de regels van het geding toepasselijk zijn op de rechtsmiddelen, voor zover de bepalingen van boek III van dit wetboek er niet van afwijken ;

«Dat, anderzijds, artikel 1068, eerste lid, van datzelfde wetboek bepaalt dat hoger beroep tegen een eindvonnis of tegen een vonnis alvorens recht te doen het geschil zelf bij de rechter in hoger beroep aanhangig maakt ;

«Dat het hof van beroep derhalve niet wettelijk kon beslissen dat 'de sluiting van de getuigenverhoren definitief is en appellante (thans eiseres) het recht ontnemt dat feit door getuigen te bewijzen' ;

«Dat het middel dus gegrond is».

(Voorzitter : baron Richard ; Raadsheer-rapporteur : de h. Closon ; Advocaat-generaal : de h. Ballet ; advocaat : mr. Simont—In de zaak : L. t/ D.).

NOOT—Vergelijk : Cass., 24 december 1975, R.W., 1975-76, 1904. De vraag rijst of men aldus de artt. 940 en 941 Ger. W. kan omzeilen : er mogen geen andere getuigen gehoord worden dan degene die aangezegd zijn overeenkomstig art. 922 Ger. W., tenzij uit de reeds gehoorde getuigenissen volgt dat het horen van die getuigen kan dienen om de waarheid aan de dag te brengen.

J.L.

Hof van Cassatie (1e Kamer), 9 juni 1977

1. *Exceptie—Onbevoegdheid—Verwerping op een ambtshalve aangehaalde grond—Geen heropening van het debat—*
2. *Exclusiviteitsovereenkomst—Verkoopconcessie—Vóór de beëindiging gesloten contract met bepalingen die strijdig zijn met dwingende voorschriften.*

Volgens de stelling van eiseres tot cassatie, concessiegeefster, was een aanvankelijk zonder bepaalde tijd gesloten contract van verkoopconcessie in een contract voor bepaalde tijd omgezet en was het gemene recht, inzonderheid betreffende de bevoegdheid van de feitenrechter om van het geschil kennis te nemen, toepasselijk. Het bestreden arrest heeft beslist dat «de brief van de concessiegeefster van 16 oktober 1964 klaarblijkelijk slechts tot doel heeft gehad te haren voordele in de vroegere contractuele regeling bepalingen betreffende de duur en de beëindiging ervan in te voegen die in strijd zijn met voormelde wet van openbare orde en die bijgevolg geen effect kunnen hebben».

1. In het eerste middel voert eiseres aan dat het hof van beroep aldus niet heeft kunnen beslissen zonder vooraf het debat te heropenen, daar verweerder niet had opgeworpen dat de bepalingen in kwestie in strijd waren met de openbare orde. Dit middel faalt naar recht :

«Overwegende dat eiseres voor de feitenrechter een exceptie van onbevoegdheid had opgeworpen tegen de inleidende vordering die verweerder tegen haar had ingesteld ;

«Dat eiseres, oorspronkelijke verweerder, door het opwerpen van deze exceptie geen tussenvordering in de zin van artikel 13 van het Gerechtelijk Wetboek en ook geen tegenvordering in de zin van artikel 14 van dat wetboek heeft ingesteld ;

«Dat de rechter door de exceptie niet gegrond te verklaren geen vordering heeft afgewezen in de zin van artikel 774, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek en derhalve niet verplicht was de heropening van de debatten te bevelen.»

2. In het tweede middel wordt opgeworpen dat het hof van beroep ten onrechte beslist dat het akkoord van de partijen in strijd was met de wet van 27 juli 1961 en derhalve nietig omdat het strijdig was met de openbare orde ; betoogd wordt dat die wet

slechts dwingend is en de partijen niet verbiedt tijdens de uitvoering van het contract overeen te komen dat de concessie voortaan voor een bepaalde tijd is verleend.

«Overwegende dat artikel 6 van de in het onderhavige geval toepasselijke wet van 27 juli 1961 luidt: 'De bepalingen van deze wet zijn van toepassing niettegenstaande hiermede strijdige overeenkomsten, gesloten vóór de beëindiging van het contract waarbij de concessie is verleend', en: 'Ze zijn van toepassing op de concessie van alleenverkoop verleend vóór de inwerkingtreding van deze wet'»;

«Overwegende dat de bepalingen van de wet van 27 juli 1961 dwingende bepalingen zijn»;

«Overwegende dat het arrest beslist, zonder deswege te worden bestreden, dat er vanaf 1953-1954 tussen de partijen een contract inzake concessie van alleenverkoop zonder bepaalde tijd bestond, en van oordeel is dat de brief van 16 oktober 1964 alleen tot doel heeft gehad ten voordele van eiseres in de vroegere contractuele regeling bepalingen betreffende de duur en de beëindiging ervan in te voegen die in strijd zijn met de wet van 27 juli 1961 en die bijgevolg geen effect kunnen hebben»;

«Overwegende dat, door aldus te beslissen dat, niettegenstaande het akkoord van de concessiehouder, geen bindende kracht kan worden toegekend aan de overeenkomst die vóór de beëindiging van het contract tot verlening van de concessie is gesloten en waarin bepalingen voorkomen die strijdig zijn met de dwingende voorschriften van die wet, het arrest niet lijdt aan de onwettelijkheid waarvan sprake in het middel»;

«Dat het middel in dit opzicht naar recht faalt»;

«Overwegende dat het middel, in zoverre het betoogt dat de wet van 27 juli 1961 slechts dwingend en niet van openbare orde is, zelfs al was het gegrond, niet kan leiden tot cassatie van de bestreden beslissing en in dat verband niet ontvankelijk is.»

(Voorzitter: baron Richard—Raadsheer-rapporteur: de h. Meeüs—Advocaat-generaal: de h. Velu—Advocaten: mrs. Ansiaux en Dasse—In de zaak: Vennootschap naar Italiaans recht L. t/ F.)

Hof van Cassatie (3e Kamer), 15 juni 1977

1. *Vonnissen en arresten—Motivering door verwijzing—*
2. *Stedebouw—Gemeentebelasting op niet bebouwde percelen—Siertuin bij bebouwd perceel.*

Art. 70bis § 1, Stedebouwwet bepaalt onder cijfer 1, dat de gemeenten buiten de opcentiemen op de onroerende voorheffing een jaarlijkse belasting kunnen heffen op de niet bebouwde percelen, begrepen in een niet vervallen verkaveling. Door § 2, litt. a, worden van die belasting ontheven zij die eigenaar zijn van één enkel onbebouwd perceel bij uitsluiting van enig ander onroerend goed.

Het geschil betreft een bezwaar van verweerder in cassatie tegen een door de gemeente Schoten gevestigde aanslag voor het dienstjaar 1975.

Tegen de op 27 april 1976 desbetreffend door de Bestendige Deputatie van de Provincieraad van Antwerpen gewezen beslissing voert de gemeente aan dat ze haar eigen motivering niet bevat daar ze de aanslag vernietigt om de redenen, vermeld in de beslissing van dezelfde datum over het dienstjaar 1974, waarvan de argumentatie overgenomen wordt.

Dat middel faalt naar recht:

«Overwegende dat, hoewel de loutere referte in een beslissing naar de redenen van een beslissing gewezen in een andere zaak en tussen andere partijen niet voldoet aan artikel 97 van de Grondwet, het de rechter nochtans geoorloofd is te verwijzen naar de redenen van een andere beslissing door hem gewezen nopens dezelfde betwisting, dezelfde dag en tussen dezelfde partijen.»

Het tweede middel betreft de vraag of als bebouwd aangemerkt kan worden een perceel dat als siertuin bij een bebouwd hoofdper-

ceel gevoegd is. De gemeente beweert dat de hierboven geciteerde wetsbepalingen geschonden zijn en dat de beslissing ten onrechte op ministeriële richtlijnen steunt.

«Wat het eerste onderdeel betreft:

«Overwegende dat de beslissing vaststelt dat de beschouwde grond, waarvoor een aanslag werd ingekohierd, als siertuin aangelegd is in functie van het bebouwd hoofdperceel en hiermede een harmonisch geheel vormt»;

«Overwegende dat door te beslissen dat als bebouwd dient te worden beschouwd het perceel, gevoegd bij het eigendom waarop een woning voorkomt, op voorwaarde dat het op zodanige wijze in functie van het bebouwde perceel is aangelegd dat het hiermede een harmonisch geheel uitmaakt, de bestendige deputatie de in het middel ingeroepen schending van artikel 70bis, § 1, 1, van de wet van 29 maart 1962 niet begaat»;

«Overwegende dat hieraan geen afbreuk doet de omstandigheid dat het aangrenzend perceel afzonderlijk in de kadastrale legger is opgenomen en door de verweerder te allen tijde als zodanig benut of verkocht kan worden»;

«Wat het tweede onderdeel betreft:

«Overwegende dat, door bij de uitlegging van artikel 70bis, § 1, 1, van de wet van 29 maart 1962 louter acht te slaan op de ministeriële richtlijnen, de beslissing geen van de in het middel aangehaalde bepalingen schendt»;

«Dat het middel niet aangenomen kan worden».

(Voorzitter-rapporteur: de h. Naulaerts—Advocaat-generaal: de h. Ballet—Advocaat: mr. Houtekier—In de zaak: Gemeente Schoten t/ Van O.)

NOOT—Zie betreffende art. 70bis Stedebouwwet Cass., 20 november 1975, *Pas.*, 1976, I, 347 en 360 (twee arresten, het eerste met conclusie van de advocaat-generaal VELU over de aan de maatschappijen voor volkswoningbouw verleende ontheffingen, het tweede over twee aangrenzende percelen die op verschillende datums gekocht zijn en waarvan slechts één door de eigenaar bebouwd werd).

Hof Brussel (5e Kamer), 21 november 1975

Aanneming van werk—Eis van opdrachtgever op grond van art. 1792 B.W. nadat hij het huis verkocht heeft—Niet ontvankelijk.

Appellant, aannemer, die een huis gebouwd heeft voor geïntimeerde, heeft deze gedagvaard tot betaling van twee facturen voor bijkomend werk. Evenals in eerste aanleg wordt deze eis in hoger beroep ingewilligd. De eerste rechter (Rb. Brussel, 24 november 1972) is echter ook ingegaan op een wedereis waarbij geïntimeerde een schadevergoeding voor gebreken van het gebouw vorderde. Het blijkt dat geïntimeerde reeds vóór de dagvaarding het huis aan een derde verkocht heeft.

«Overwegende dat geïntimeerde vanaf de datum van de verkoop niet meer de vereiste hoedanigheid bezat om de tegenvordering in te stellen, daar deze eis, gebaseerd op art. 1792 B.W., ook al is hij van nature persoonlijk, uit een onroerend goed stamt, waarin hij zijn enige beweegreden, nl. de bescherming en het behoud van dit goed, vindt, derwijze dat, ten gevolge van de verkoop ervan, de wettelijke waarborg en derhalve de vorderingen eraan verbonden overgegaan zijn op de koper-rechtsverkrijger, terwijl de verkoper, in casu geïntimeerde, zich van al zijn belangen ter zake heeft ontdaan (cf. o.m. Delvaux, *Traité juridique des bâtisseurs*, 2e ed., 1968, I, nr. 441, p. 671, e.v.; De Page, IV, 3e ed., nr. 902; Cass., 8 juli 1886, *Pas.*, 1886, I, 300; art. 1122, B.W.);

«Overwegende dat de tegenvordering derhalve niet ontvankelijk voorkomt, zodat het overbodig is de andere desbetreffende door partijen ontwikkelde middelen te beantwoorden.»

(Voorzitter: de h. Paës—Raadsheer: de hh. Wauters en Deviaene—Advocaten: mrs. Bastien loco Vanderleenen en Lindemans—In de zaak: H. t/ M.)

Hof Antwerpen (5e Kamer), 7 juni 1977

Boetebeding—Afbetalingscontract—Beding van verhoging van 10 % bij niet-nakoming—Geldig.

In een contract van persoonlijke lening op afbetaling is bedongen dat de «ontleners bij iedere tekortkoming van rechtswege een forfaitaire vergoeding van 10 % verschuldigd zijn met een minimum van 250 fr.»

Appellante, de geldschietster, heeft de lener gedagvaard tot betaling van 21 termijnen, onder aftrek van twee die voldaan werden, verhoogd met 10% op 19 termijnen. Het hof hervormt op de volgende gronden de beslissing van de eerste rechter (Rb. Hasselt, 29 juni 1976) die de toepassing van het boetebeding heeft afgewezen «aangezien de schade niet bewezen wordt».

«Overwegende dat de verschuldigde vergoeding haar oorsprong dient te vinden in een tekortkoming vanwege de ontleners, in casu geïntimeerden, wat onbetwistbaar een geoorloofde oorzaak uitmaakt in de zin van art. 1133 B.W. (...);

«Overwegende dat het litigieus beding niet afhankelijk gesteld wordt van het instellen van een rechtsvordering zodat het inderdaad niet in strijd is met artikel 1023 Ger. W.;

«Overwegende dat appellante in haar conclusie een dubbele schade omschrijft (damnum emergens en lucrum cessans) alsmede bedrijfsorganisatorische kosten voor het innen van schuldverordeningen; dat deze omschreven schade als reëel voorkomt;

«Overwegende dat appellante aldus heeft aangetoond dat het als strafbeding vastgesteld bedrag een forfaitaire schadeloosstelling vormt van de schade die voor haar voortvloeit uit het niet-nakomen van de hoofdverbintenis van geïntimeerden; dat het in casu geenszins vaststaat dat de bedongen schadeloosstelling een grotere winst bezorgt dan of buiten verhouding staat met de normale uitvoering van het contract, in welk geval het niet om een vergoeding van schade zou kunnen gaan doch om een nietig beding.»

(Voorzitter: de h. Meers—Raadsheren: de hh. Janssens en Van Gelder—Advocaat: mr. De Caluwé—In de zaak: N.V.H. t/ S. en A.)

Hof Antwerpen (2e Kamer), 3 januari 1978

Betekening en kennisgeving—Gerechtigde woonplaats—Betekening op politiecommissariaat op dag van afschrijving op de bevolkingsregisters.

«Overwegende dat het bestreden vonnis betekend werd bij akte van 26 juli 1976 die als adres van appellanten op gaf: X-sstraat 118, Z; dat de deurwaarder, met vermelding dat de betekening niet kon geschieden zoals voorgeschreven in de artikelen 33-35 Ger. W., overeenkomstig art. 37 een afschrift aan het politiecommissariaat afgaf; dat appellanten echter op 19 juli 1976 hun afschrift voor V. hadden gevraagd en in het bevolkingsregister van Z afgeschreven werden op 26 juli 1976; dat nu niet blijkt dat appellanten bij de betekening op 26 juli 1976 nog hun gerechtigde woonplaats hadden te Z, X-sstraat 118, de betekening die als bestemd voor dat adres werd verricht, niet als geldig kan worden beschouwd; dat appellanten derhalve, bij ontstentenis van een andere betekening van het vonnis, nog geldig op 15 oktober 1976 hoger beroep instelden».

(Voorzitter: de h. Lenders—Raadsheren: de hh. Gepts en Caenepeel—Advocaten: mrs. Vroman en Geyskens loco Coomans—In de zaak: C. en D. t/ Van H.).

EUROPEES RECHT

Overzicht van rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen

(Week van 12 - 16 december 1977)

Zaak 59/77 Ets. De Bloos/Fa Bouyer — prejudiciële zaak — 14.12.1977 — Mededinging — Alleenverkoopovereenkomst

Het Hof van Beroep te Bergen heeft het Hof verzocht om een prejudiciële beslissing inzake een aantal vragen betreffende de uitlegging van de artikelen 173 (beroep tot nietigverklaring) en artikel 177 (verzoek om een prejudiciële beslissing), artikel 85, lid 3 (mededinging), en verordening no. 67/67 (generieke vrijstelling).

Deze vragen zijn gerezen in een geding tussen de houder van een alleenverkooprecht (De Bloos) en de concessiegever (Bouyer) en hebben betrekking op ontbinding en betaling van schadevergoeding wegens niet-nakoming van een alleenverkoopovereenkomst voor België en het Groothertogdom Luxemburg met betrekking tot gemotoriseerde landbouwwerktuigen, waarbij de concessiegever tot zijn verweer aanvoert dat de litigieuze overeenkomst nietig is wegens onverenigbaarheid met artikel 85 EEG-Verdrag.

Bouyer betwist de opvatting van de Commissie in haar brief van 29 april 1969 dat we hier te maken hebben met een alleenverkoopovereenkomst waarvoor een generieke vrijstelling in de zin van verordening no. 67/67 kan worden verkregen.

De vierde vraag van de verwijzende rechter heeft betrekking op het geval dat de Commissie in 1969 ten onrechte heeft aangenomen dat de litigieuze overeenkomst in aanmerking kwam voor een vrijstelling, en luidt of zodanige overeenkomst die tijdig is aangemeld voorlopig geldig kan worden verklaard, en zo ja wat de gevolgen van deze geldigheid zijn.

Aangezien het antwoord op deze laatste vraag van invloed is op de beantwoording op de voorgaande vragen, moet zij eerst worden behandeld.

Het Hof overweegt met verwijzing naar zijn eerdere jurisprudentie (zaak 48/72, Brasserie de Haecht, Jurisprudentie 1972, blz. 86, en zaak 10/69, Portelange, Jurisprudentie 1969, blz. 317), dat zo het feit, dat deze overeenkomsten volledige werking verkrijgen, gebeurlijk tot praktische bezwaren kan leiden, toch de moeilijkheden voortvloeiend uit het onzekere karakter van de bij de aangemelde overeenkomsten aangegane rechtsbetrekkingen nog veel ernstiger zouden zijn.

De oude overeenkomsten kunnen niet slechts in aanmerking komen voor een vrijstelling met terugwerkende kracht, zelfs ten aanzien van de periode van de voor en aanmelding, doch bovendien met terugwerkende kracht geldig worden verklaard ten aanzien van die bepalingen die onverenigbaar zijn met artikel 85, lid 1, en niet kunnen vallen onder artikel 85, lid 3, wanneer zij op verzoek van de Commissie voor de toekomst worden gewijzigd. Dit systeem is niet verenigbaar met een bevoegdheid van de rechter tot nietigverklaring in de periode van de aanmelding tot het tijdstip waarop de Commissie een beschikking neemt.

In verband daarmee verklaarde het Hof voor recht dat gedurende het tijdvak van de aanmelding tot het tijdstip waarop de Commissie een beschikking neemt, de betrokken rechter in een geschil betreffende een vroegere overeenkomst die naar behoren is aangemeld of vrijgesteld van aanmelding, aan een dergelijke overeenkomst de rechtsgevolgen moet toekennen die in de toepasselijke wet zijn voorzien, zonder dat deze rechtsgevolgen eventueel op grond van onverenigbaarheid met artikel 85, lid 1, kunnen worden betwist.

De eerste twee vragen zijn er in hoofdzaak op gericht om via artikel 177 de geldigheid van een individuele beschikking van een gemeenschapsinstelling aan te tasten, waarvan de wettigheid wordt betwist door een procespartij die geen beroep tot nietigverklaring ex artikel 173 EEG-Verdrag meer kan instellen.

Aangezien uit het antwoord op de vierde vraag blijkt dat een

oude overeenkomst die naar behoren is aangemeld of is vrijgesteld van aanmelding, zelfs wanneer de Commissie ten onrechte heeft aangenomen dat zij een vrijstelling in de zin van verordening no. 67/67 geniet zodat daarvoor geen individuele beschikking noodzakelijk is, haar rechtsgevolgen behoudt totdat de Commissie een beschikking op grond van artikel 85 en van verordening no. 17 heeft genomen.

Hieruit volgt dat de eerste twee vragen niet behoeven te worden beantwoord, daar de overeenstemming met artikel 85 van een dergelijke overeenkomst gedurende dat tijdvak voor de nationale rechter niet kan worden betwist.

Ook de derde vraag betreffende de rechtsgevolgen van verordening no. 67/67 na 31 december 1972 is zonder voorwerp geraakt.

Zaak 126/76 Firma Dietz/Commissie van de Europese Gemeenschappen — 15.12.1977 — *Schadevordering*.

Gevorderd wordt de Europese Gemeenschap te veroordelen tot betaling van een bedrag van DM 329.429,40 ter vergoeding van schade die verzoekster stelt te hebben geleden door toepassing in Italië van het stelsel van monetaire compenserende bedragen in de landbouwsector naar aanleiding van de tijdelijke verruiming van de fluctuatiemarges van de valuta's van sommige Lid-Staten.

Verzoekster, de Duitse firma Dietz, sloot in 1971 een verkoopovereenkomst met een Italiaanse firma voor ongeveer 10.000 ton witte suiker, voor levering in de periode januari-juni 1972. In feite werd slechts 6.000 ton geleverd. Volgens verzoekster was de prijs berekend in Italiaanse lire, rekening houdende met de in verordening no. 2653/71 van de Commissie voorziene monetaire compenserende bedragen bij export van Duitsland naar Italië.

Nadat Italië had besloten het stelsel van monetaire compenserende bedragen toe te passen, stelde de Commissie uitvoeringsbepalingen vast voor de invoer naar Italië, doch geen overgangsmaatregelen voor de oude overeenkomsten. De nieuwe regeling bracht voor verzoekster mee dat het monetaire compenserende bedrag dat haar in Duitsland was toegekend, werd verminderd met het compenserende bedrag dat in Italië op de waar werd toegepast, hetgeen leidde tot een verlies over de export.

Verzoekster betoogt dat de Commissie, door na te laten een overgangsregeling te treffen ter bescherming van bestaande uitvoerovereenkomsten, het gerechtvaardigd vertrouwen van particulieren niet heeft beschermd en daarmee heeft gehandeld in strijd met een hogere rechtsregel, hetgeen aansprakelijkheid van de Gemeenschap meebrengt.

De litigieuze verordening bevat een vrijstelling van compenserende bedragen voor de *importen* naar Italië, doch geen vrijstelling voor de *exporten* uit een Lid-Staat naar een andere Lid-Staat, hetgeen volgens verzoekster inbreuk maakt op het gelijkheidsbeginsel.

Het Hof overweegt dat inherent is aan het stelsel van monetaire compenserende bedragen dat de monetaire compenserende bedragen van toepassing worden in Italië wanneer Italië de wisselkoers van de valuta laat fluctueren.

Bovendien was in eerdere verordeningen van de Commissie nooit een afwijkende regeling voorzien voor de export, doch alleen voor de import.

Bijgevolg wordt noch door de toepassing van het stelsel van monetaire compenserende bedragen op Italië noch door het ontbreken van overgangsmaatregelen ter bescherming van vroegere exportovereenkomsten, inbreuk gemaakt op het gerechtvaardigd vertrouwen en is het beroep *verworpen*.

Zaak 73/77 Sanders/van der Putte — prejudiciële zaak — 14.12.1977 — *Executieverdrag*.

Het hoofdgeding betreft een overeenkomst daterend uit 1973 tussen twee Nederlanders, waarbij zij waren overeengekomen dat

de één (Sanders) de exploitatie van een bloemenzaak in een winkel die de ander (van der Putte) had gehuurd in Wuppertal (Bondsrepubliek Duitsland) van die ander zou pachten.

Het Gerechtshof te Arnhem heeft vastgesteld dat de omstreden overeenkomst bestond en dat Sanders aan zijn verpachter, van der Putte, een bedrag voor de huur van de winkel en een ander bedrag voor de pacht van het bedrijf als zodanig en de goodwill had te betalen.

Sanders heeft een exceptie van onbevoegdheid van het Gerechtshof opgeworpen, zich daartoe met name beroepend op artikel 16 van het Verdrag van 27 september 1968, dat onder punt 1 bepaalt dat ongeacht de woonplaats bij uitsluiting bevoegd zijn: «ten aanzien van zakelijke rechten op en de huur en verhuur, pacht en verpachting van onroerende goederen: de gerechten van de verdragsluitende Staat waar het onroerend goed gelegen is ...».

Sanders is in het ongelijk gesteld op grond dat bij de onderhavige overeenkomst de nadruk minder valt op de huur of pacht van een onroerend goed, dan op de verpachting van een bedrijf.

Na door Sanders ingesteld beroep in cassatie, heeft de Hoge Raad zich tot het Hof van Justitie gewend met de volgende vragen:

1) moet onder «huur en verhuur, pacht en verpachting van onroerende goederen» in de zin van artikel 16, aanhef en onder 1, van het Executieverdrag, ook begrepen worden een overeenkomst tot verpachting van een winkelbedrijf dat wordt uitgeoefend in een door de verpachter van een derde gehuurd onroerend goed?

2) zo ja, geldt de uitsluitende bevoegdheid van de gerechten van de Staat waar het onroerende goed is gelegen, dan ook voor de op een zodanige overeenkomst gebaseerde vordering

- a) tot betaling van de pacht van het winkelbedrijf, of
- b) tot betaling door de pachter van de door de verpachter aan de eigenaar van het onroerende goed verschuldigde huur, of
- c) tot betaling van een vergoeding voor de «goodwill» van het winkelbedrijf?

Volgens artikel 2 van het Verdrag worden zij die op het grondgebied van een verdragsluitende Staat woonplaats hebben, ongeacht hun nationaliteit, opgeroepen voor de gerechten van die Staat.

Het Verdrag laat uitzonderingen op de algemene regel toe doch voorziet in artikel 16 een uitsluitende bevoegdheid, ongeacht de woonplaats.

Het is duidelijk dat geschillen betreffende de zakelijke rechten van onroerende goederen moeten worden berecht volgens de voorschriften van de Staat waar het onroerend goed is gelegen, en dat de huur van onroerende goederen in het algemeen door bijzondere wettelijke bepalingen wordt beheerst en het de voorkeur verdient dat de toepassing van deze bepalingen met name vanwege hun ingewikkeld karakter slechts toevalt aan de rechters van het land waar zij van kracht zijn. Deze overwegingen verklaren waarom ter zake van de huur van onroerende goederen in eigenlijke zin en van zakelijke rechten op onroerende goederen, een uitsluitende bevoegdheid is toegekend aan de gerechten van het land waar het onroerend goed is gelegen.

Deze zelfde overwegingen gelden echter niet wanneer de overeenkomst in de hoofdzaak betrekking heeft op een onderwerp van andere aard, met name op de verpachting van een handelszaak. De bepalingen van artikel 16 moeten niet ruimer worden uitgelegd dan hun oogmerk verlangt.

Het Hof verklaarde voor recht dat het begrip «huur en verhuur, pacht en verpachting van onroerende goederen» in artikel 16 van het Verdrag niet behoort te worden uitgelegd als omvattend het geval van een overeenkomst als verpachting van een winkelbedrijf dat wordt uitgeoefend in een door de verpachter van een derde gehuurd onroerend goed. In antwoord op een vraag van de verwijzende rechter betreffende de gevolgen van een betwisting van het bestaan van de overeenkomst, besliste het Hof dat een betwisting van het bestaan van de in geding zijnde overeenkomst geen verschil brengt in het gegeven antwoord ten aanzien van de toepasselijkheid van artikel 16 van het Verdrag.

Zaak 76/77 Arbeidsauditeur/Dufour — prejudiciële zaak — 15.12.1977 — *Harmonisatie van bepaalde voorschriften van sociale aard voor het wegvervoer.*

Uit de verwijzingsbeschikking blijkt dat in juli 1975 bij een politiecontrole in België een vrachtwagen is aangehouden die reed voor rekening van de firma Daniel Construction Cy en werd bestuurd door een chauffeur die niet in het bezit was van een persoonlijk controleboekje als bedoeld in artikel 14 van verordening no. 543/69 van de Raad.

De firma Daniel betoogt dat zij voor een van haar eigen vrachtwagens een chauffeur van S.A. Creyf's Interim had gehuurd. B. Dufour, bedrijfsleider van deze S.A., verklaarde dat hij aan de firma Daniel een chauffeur had verhuurd die in het bezit was van een geldig rijbewijs en dat S.A. Creyf's geen vrachtwagens bezat.

De correctionele rechtbank te Charleroi boog zich over de vraag of de verplichting tot verstrekking van het persoonlijke controleboekje aan de bemanningsleden van een voertuig berust bij de onderneming die als enig maatschappelijk doel heeft arbeidskrachten te verhuren, of bij de onderneming die de diensten van deze chauffeur voor zijn wegvervoer gebruikt, gezien het feit dat in de bijlage de termen onderneming en werkgever wordt gebruikt, terwijl zij in verordening no. 543/69 niet worden omschreven.

De nationale rechter heeft het Hof van Justitie verzocht om uitlegging van verordening no. 543/69 met het oog op het bestaan van ondernemingen die tijdelijke krachten verhuren en ondernemingen die hiervan gebruik maken.

Opmerking verdient dat in 1969, toen de communautaire instellingen zijn overgegaan tot harmonisatie van de voorwaarden voor het wegverkeer, zeer weinig ondernemingen voor de tewerkstelling van tijdelijke werkkrachten bestonden, zodat tal van problemen onopgelost bleven.

Ingevolge verordening no. 543/69 «moet iedere onderneming een register van de persoonlijke controleboekjes bijhouden», doch de term «onderneming» wordt niet toegelicht. Daarvoor moeten we dus teruggaan naar de doelstelling van de verordening, te weten — in het kader van harmonisatie der nationale wetgevingen — de maatschappelijke bescherming van de chauffeur, de veiligheid van het wegverkeer en het beginsel van gelijkheid van mededinging tussen de vervoersbedrijven.

Om de naleving van deze doelstellingen te waarborgen werd bij de verordening een persoonlijk controleboekje ingesteld met dagelijkse werkbladen waarop onder meer de rijtijden, de rusttijden en een wekelijks overzicht van de gedurende de week verrichte werkzaamheden. De vervoersonderneming bepaalt met welk voertuig wordt gereden, welk traject wordt gevolgd, de rij- en rusttijden etc.

Het Hof antwoordde op de gestelde vraag dat de verplichting tot naleving van artikel 14, leden 7 en 8, van verordening no. 543/69 rust op de vervoersonderneming. Dit zou slechts anders zijn wanneer de nationale wetgeving die is vastgesteld op grond van artikel 14, lid 9, van de verordening, in geval van verhuur van arbeidskrachten deze verantwoordelijkheid legt op de onderneming die tijdelijke arbeidskrachten verhuurt.

Zaak 60/77 Fritz Fuss/Oberfinanzdirektion München — 15.12.1977 — prejudiciële zaak,

en 63/77 Firma Poppe/Oberfinanzdirektion Keulen — 15.12.1977 — prejudiciële zaak — *gemeenschappelijk douanetarief*

Het Hof heeft uitspraak gedaan in deze beide prejudiciële zaken betreffende de uitlegging van een gemeenschappelijk douanetarief met het oog op de tariefindeling van bepaalde elektrische apparaten (Fuss) en sets carbon- en doorslagpapier (Poppe).

Het dictum in deze zaken luidde als volgt:

Zaak 60/77 (Fuss)

Aantekening 2 juncto aantekening 5 bij afdeling XVI van het gemeenschappelijk douanetarief moet aldus worden uitgelegd dat

tot delen en onderdelen van apparaten in de zin van eerstgenoemde aantekening mede behoren afzonderlijke elektrische apparaten die duidelijk uitsluitend of hoofdzakelijk bestemd zijn voor een electrisch toestel voor hoorbare of zichtbare signalen in de zin van post 85.17, en moet dienovereenkomstig worden ingedeeld onder post 85.17, ook wanneer zij worden verpakt zonder de verschillende aansluitkabels en zonder de akoestische of optische signaaltoestellen.

Zaak 36/77 (Poppe)

Post 48.15 van het gemeenschappelijk douanetarief moet aldus worden verstaan, dat daaronder niet vallen artikelen samengesteld uit twee door een lijmpprocedure aan elkaar geplakte bladen van formaat DIN A4, namelijk een carbonpapier en een doorslagpapier, daar dergelijke artikelen moeten worden ingedeeld onder post 48.18 als andere artikelen van papier.

BOEKEN

Gerechtig Wetboek, bewerkt door HENRI BOONEN, Maarten Kluwer's Internationale Uitgeversonderneming N.V., Berchem — Antwerpen — Amsterdam, 1977, 495 fr.

In de serie wetteksten in pocketvorm verscheen thans het Gerechtig Wetboek, bewerkt door HENRI BOONEN, advocaat te Antwerpen. In deze uitgave werd niet alleen de wet van 10 oktober 1967 houdend het Gerechtig Wetboek opgenomen. Ook het koninklijk besluit van 30 november 1970 tot vaststelling van het tarief van de invorderbare kosten bedoeld in artikel 1022 Ger. W. werd in bijlage toegevoegd. In deze uitgave werd bovendien het Verdrag van 27 september 1968 betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken opgenomen. De bewerker heeft aldus terecht het belang van dit verdrag onderstreept.

De teksten zijn bijgewerkt tot 1 november 1977. De wetswijzigingen sedert de inwerkingtreding van de wet van 10 oktober 1967 houdend het Gerechtig Wetboek worden artikelsgewijs in een overzichtelijke tabel vermeld.

Het alfabetische register van trefwoorden verhoogt ongetwijfeld de bruikbaarheid van dit handig werkinstrument.

Jean Laenens.

MEDEDELINGEN

Vergoeding van advocaten die rechtsbijstand verlenen

In de Senaat werden door senator Storme twee voorstellen van wet houdende een deeloplossing van het probleem van de rechtshulp ingediend. Het eerste voorstel heeft betrekking op de vergoeding van advocaten die rechtsbijstand verlenen (*Gedr. St., Senaat*, 1977-78, nr. 171/1); het tweede wil voorzien in de financiering (nr. 172/2).

In afwachting van een meer diepgaand initiatief wenst de indiener een deeloplossing voor te stellen voor een situatie die als schrijnend wordt ervaren en sinds jaren wordt aangeklaagd: de vergoeding van de stagedoende advocaten die kosteloos rechtsbijstand verlenen. De rechtshulp aan minbesteden is inderdaad een dienst aan de gemeenschap, die in een goed functionerende rechtsstaat niet langer zonder meer ten laste van jonge afgestudeerden mag worden gelegd en die even belangrijk geworden is als de gezondheidszorg. Tot aan het initiatief van minister Van Elslande, die in de justiebegroting 1978 een provisioneel krediet van twaalf miljoen opnam, was België het enige Westeuropese land

waar de overheid op dit gebied niets ondernam, een toestand die schril afstak tegen die van Frankrijk (32.994.175 FF voor 1977) en van Nederland (honderd miljoen gulden voor 1978). Van de 1147 in 1975 afgestudeerden in de rechten namen 726 (63 %) hun toevlucht tot de balie, en men mag gerust zeggen dat van de meer dan 2000 stagiairs (over drie jaren verspreid) zeker een derde tot de balie is toegetreden bij gebrek aan andere uitwegen op de arbeidsmarkt: een werkloosheidsuitkering aan een 700-tal werkloze juristen zou ongetwijfeld ontzettend meer bedragen dan een minimale overheidsbijdrage van vijftig miljoen frank, het bedrag waartoe de indiener het provisioneel krediet opgevoerd wenst te zien. Voorts mag geredelijk aangenomen worden dat het aantal aan stagiairs in het kader van de rechtsbijstand toevertrouwde zaken tot 10.000 per jaar is opgelopen: met een krediet van vijftig miljoen zou een stagiair jaarlijks een vergoeding van 25.000 frank ontvangen. Wie zou durven staande te houden dat dit een onaanvaardbare eis is?

Om aan een sinds jaren onduidelijke situatie een einde te maken, stelt de indiener voor de teksten over te nemen die door de werkgroep van de Commissie-Krings over de rechtsbijstand werden uitgewerkt (rapport van 1977).

Conform een regel, die evenwel zelden wordt gerespecteerd, wijst de indiener in het tweede voorstel de financieringsmethode aan: voorgesteld wordt dat het registratierecht van 2 % op de vonnissen die een veroordeling tot betaling van geldsommen uitspreken, op 3 % wordt gebracht.

BERICHTEN

Driejaarlijkse prijs van het Antwerps Notariaat

Het Antwerps Notariaat schrijft voor de zesde maal zijn Driejaarlijkse Prijs uit, toe te kennen aan de auteur of auteurs van een werk dat mag bestaan uit ingezonden manuscripten of uit een na 1 januari 1977 gepubliceerde verhandeling. De prijs bedraagt 60.000 fr.

Het werk moet:

- een grondige studie vormen.
- een oorspronkelijk karakter vertonen.
- bijdragen tot de ontwikkeling van de rechtswetenschap.
- van nut zijn voor het Belgisch Notariaat.
- in het Nederlands opgesteld zijn.

De keuze van het onderwerp is vrij.

De werken dienen, uiterlijk op 31 december 1979, in drie exemplaren ingezonden te worden aan de Kamer van Notarissen van het Arrondissement Antwerpen, Koningin Elisabethlei 10 te 2000 Antwerpen, alwaar ook het reglement waarin de andere voorwaarden zijn opgenomen, verkrijgbaar is.

Internationaal Congres te München van The International Society for Labour Law and Social Security

Van 12 tot 15 september 1978 heeft in München (Duitsland) het 9e Internationaal Congres van «The International Society for Labour Law and Social Security» plaats. Op dit congres worden drie thema's behandeld:

1. Arbitrage en de rol van de rechtbanken;
2. De situatie van de werknemers in geval van ziekte;
3. Codificatie van arbeidsrecht.

Over deze thema's worden in verschillende landen nationale rapporten opgesteld. Voor België worden deze rapporten verzorgd door:

- thema 1. M. Houben, E. Maes en J. Monballyu
- thema 2. Blanpain en E. Claeys-Leboucq
- thema 3. G. Mangrez-Song

Werktaalen van het congres zijn Engels, Frans, Duits, Spaans en Italiaans.

Voor deelneming aan het congres is het lidmaatschap van ge-

noemde vereniging vereist. Het lidgeld bedraagt 120 BF. Dit kan overgemaakt worden op rekening nr. 431-0245321-75 van de Belgische Vereniging voor Arbeidsverhoudingen, Tiensestraat 41, 3000 Leuven, met vermelding Lidmaatschap «International Society for Labour Law and Social Security». Nadere informatie kan op bovenvermeld adres ingewonnen worden.

ERRATA

In nr. 20 van de lopende jaargang verscheen het artikel van F. Van Neste: «Kan het beroepsgeheim absoluut genoemd worden?». Ten gevolge van een spijtige vergissing werd onderaan (kol. 1304) de initiaal van de voornaam van de auteur verkeerd weergegeven. Om alle vergissingen in verwijzingen naar dit belangrijke artikel te vermijden, wordt de lezer verzocht de nodige correctie aan te brengen.

In kol. 1321 van hetzelfde nummer werd een vonnis van 4 maart 1977 van de Arbeidsrechtbank te Brussel in kort bestek opgenomen. In de kop werd echter verkeerdelijk «Arbh.» gezet.

TIJDSCHRIFTEN

Advocatenblad—jg 57

nr 9, oktober 1977

H. Kuyper, Van toen, nu en straks: over advocaten, hun Orde en hun opdracht (jubileumtoespraak)—W.F. de Gaay Fortman, tgv. de jubileumvergadering, Alternatieve hulpverlening uit nieuw rechtshulpbestel niet weg te denken. Toespraak van de minister van Justitie—P.J.W. de Brauw, In memoriam Mr. J.C. Hooftman—H. baron Collot D'Escury, Indrukken van een jubileumvergadering—Jochen Abr. Frowein, Das recht des öffentlichen Dienstes in der Bundesrepublik Deutschland und das Problem der sogenannten Berufsverbote—Lotje de Roy van Zuydewijn, Jaap Smit, Eerste lijn en advocatuur—Het woord is aan de lezer—Rechtspraak—A.E.M. Monté, Wetgevingsinformatie.

Data Juridica—jg 5

nr 10, oktober 1977

Documentatie van juridische literatuur.

De Gerechtsdeurwaarder—jg 87

nr 9, november 1977

M. Teekens, De «Union» vijftientig jaar—P. van Gorkum, Betalen met de betaalkaart—C.A.M. Nieuwenhuis, Een dure tenuitvoerlegging—W.L.H. van Bremen, Van het hoofdbestuur—P.A. Neve, Uit het Staatsblad—Van de deurwaarders.

Recueil Dalloz—36e cahier

27 octobre 1977

Yves Patureau, L'adoption en présence de descendants—Notes—Jurisprudence.

2 novembre—37e cahier

Franck Moderne, Sur la «concertation» entre l'Etat et les collectivités locales dans l'élaboration des documents d'urbanisme—Danièle Mayer, A propos d'un rajeunissement néfaste: celui des textes sur l'insaisissabilité—Notes—Jurisprudence.

9 novembre 1977—38e cahier

Marie-Jeanne Campana—Reymond de Gentile, Le projet de réforme des procédures collectives (étude critique)—Notes—Jurisprudence.

16 novembre 1977—39e cahier

Bernard Maubru, L'incident de paiement d'un chèque—Notes—Jurisprudence.

23 novembre 1977—40e cahier

Georges A.L. Droz, L'interprétation, par la Cour de justice des Communautés, des règles de compétence judiciaire européennes en matière de contrat—Notes—Jurisprudence.